

CHP

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

TUZUK

20.Olağanüstü Kurultay

6-7-8 Eylül 2024

TÜZÜK

(9-10 MART 2018 TARİHLİ 19. OLAĞANÜSTÜ
KURULTAYDA KABUL EDİLMİŞTİR)

(6-7-8 EYLÜL 2024 TARİHLİ 20. OLAĞANÜSTÜ
KURULTAYDA KABUL EDİLEN DEĞİŞİKLİKLER
İŞLENMİŞTİR)

TÜZÜK

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM	KURULUŞ VE İLKELER	13
	Kuruluş Ve İlkeler / Madde - 1.....	15
	Amaç / Madde - 2.....	16
	Siyasal Yaşam Anlayışı / Madde - 3.....	18
2. BÖLÜM	ÜYELİK	21
	Üyelik / Madde - 4.....	23
	Üyelerin Görevleri Ve Hakları / Madde - 5.....	23
	Üyeliğe Başvurma Ve Üye Yazımı / Madde - 6.....	26
	Üyelikte Yer Koşulu / Madde - 7.....	26
	Ad Silme / Madde - 8.....	27
	Partiden Ayrılma / Madde - 9.....	28
	Üyelik Yönetmeliği / Madde - 10.....	28
3. BÖLÜM	PARTİ ÖRGÜTÜ	31
	Parti Örgütü / Madde - 11.....	33
	Muhtarlık Bölgesi Temsilcileri / Madde -12.....	34
	Belde Örgütü / Madde - 13.....	34
	İlçe Başkanı / Madde - 14.....	35
	İlçe Yönetim Kurulu / Madde - 15.....	36
	İl Başkanı / Madde - 16.....	37
	İl Yönetim Kurulu / Madde - 17.....	38
	İl - İlçe Başkanı Ve Yönetim Kurullarına İlişkin Ortak Hükümler / Madde - 18.....	39
	Genel Başkan / Madde - 19.....	40
	Parti Meclisi / Madde - 20.....	41
	Parti Meclisinin Görevleri / Madde 21.....	42
	Merkez Yönetim Kurulu / Madde - 22.....	44
	Merkez Yönetim Kurulunun Görevleri / Madde - 23.....	46
	Görevin Boşalması / Madde - 24.....	48
	Görevden Alma / Madde - 25.....	49
	Görevden Alınanların Yerine Seçim / Madde - 26.....	51
	Kadın Kolları, Gençlik Kolları / Madde - 27.....	52
	Yurtdışı Temsilcilikleri / Madde - 28.....	53
	Bilim Kültür Sanat Platformu / Madde - 29.....	53
	Danışma Kurulları Ve Örgüt Temsilcileri Meclisi, Yurtdışı Temsilciler Kurulu / Madde - 30.....	54

İl Başkanları Toplantısı / Madde - 31.....	56
Parti Denetmenleri / Madde - 32.....	56
Etik Kurul / Madde - 33.....	57
4. BÖLÜM KONGRELER VE KURULTAY.....	59
İlçe Kongresi / Madde - 34.....	61
İl Kongresi / Madde - 35.....	62
Kongrelerin Süresi / Madde - 36.....	62
Kongrelere Çağrı, Toplantı Yetersayısı Ve Gündem / Madde - 37.....	63
Delegelik, Kongre Üyeliği Ve Süresi / Madde 38.....	64
Kongre Başkanlık Kurulu / Madde - 39.....	65
Kongre Oturumu, Görüşmeler Ve Karar İlkeleri / Madde - 40.....	65
Kongrelerde Adaylık / Madde - 41.....	66
Seçimlerde Kullanılacak Oy Pusulası Ve Oylama / Madde - 42.....	67
Olağanüstü Kongreler / Madde - 43.....	69
İtiraz / Madde - 44.....	70
Kurultay / Madde - 45.....	71
Kurultay Üyeleri / Madde - 46.....	71
Kurultaya Çağrı Ve Gündem / Madde - 47.....	72
Olağanüstü Kurultay / Madde - 48.....	73
Açılış Ve Başkanlık Kurulu / Madde - 49.....	74
Kurultay Görüşmeleri Ve Kararları / Madde - 50.....	74
Kurultayda Seçimler / Madde - 51.....	76
5. BÖLÜM PARTİ ADAYLARININ SAPTANMASI.....	81
TBMM Üyeliği İçin Adayların Saptanması / Madde -52.....	83
TBMM Üyeliği İçin Adaylık Önkoşulları Ve İnceleme / Madde - 53.....	85
Cumhurbaşkanı Adayının Saptanması / Madde - 54.....	86
Yerel Seçimlerde Adayların Saptanması / Madde - 55.....	86
Kotalar / Madde - 56.....	88
Aday Saptama Yönetmeliği / Made - 57.....	89
6. BÖLÜM PARTİ GRUPLARI.....	91
TBMM Grubu / Madde - 58	93
TBMM Grubunun Yönetim İlkeleri / Madde - 59.....	93
TBMM Grubu Üyelerinin Görevleri / Madde - 60.....	94
Belediye Ve İl Genel Meclis Grupları / Madde - 61.....	94
7. BÖLÜM DİSİPLİN İŞLEMLERİ.....	97
Disiplin Kurullarının Görevleri / Madde - 62.....	99

Yetki / Madde - 63.....	99
Tedbir / Madde - 64.....	100
İl Disiplin Kurulu / Madde - 65.....	101
TBMM Grup Disiplin Kurulu / Madde - 66.....	102
Yüksek Disiplin Kurulu / Madde - 67.....	102
Parti Suçları / Madde - 68.....	103
Disiplin Cezaları / Madde - 69.....	106
Kararlar Ve İtiraz / Madde - 70.....	107
Disiplin Kurullarına İlişkin Ortak İlkeler Ve Kurallar / Madde - 71.....	108
Bağışlama / Madde - 72.....	111
Yönetmelik / Madde - 73.....	112
8. BÖLÜM GELİR KAYNAKLARI HARCAMALAR VE HESAP İŞLERİ.....	115
Gelir Kaynakları / Madde - 74.....	117
Harcamalar / Madde - 75.....	118
Yetki / Madde- 76.....	119
Bütçe / Madde - 77.....	120
Kesin Hesap / Madde - 78.....	120
Hesap Yönetmeliği / Madde 79.....	120
9. BÖLÜM EĞİTİM, PROGRAM, TÜZÜK VE YÖNETMELİKLER.....	123
Parti İçi Eğitim / Madde - 80.....	125
Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Merkezi / Madde - 81.....	125
Parti Programı İle Parti Tüzüğü'nün Onaylanması Ve Değiştirilmesi / Madde - 82.....	126
Yönetmeliklerin Hazırlanması Ve Onaylanması / Madde - 83.....	127
10. BÖLÜM ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER VE GEÇİCİ MADDELER.....	131
Partinin Tüzelkişiliğine Son Verme / Madde - 84.....	133
Yürürlükten Kaldırılan Hükümler / Madde - 85.....	133
Partinin Kuruluş Haftası / Madde - 86.....	133
Yürürlük Ve Yürütme / Madde - 87.....	134

BİRİNCİ BÖLÜM

KURULUŞ VE İLKELER

KURULUŞ VE İLKELER

MADDE - 1

- (1) Cumhuriyet Halk Partisi; **MUSTAFA KEMAL ATATÜRK**'ün liderliğinde, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin ve Kuvayımilliye'nin devamı olarak 9 Eylül 1923 tarihinde kabul edilen "Parti Tüzüğü" ile kurulmuştur.
- (2) Cumhuriyet Halk Partisi'nin kurucusu, ilk Genel Başkanı ve değişmez önderi **MUSTAFA KEMAL ATATÜRK**'tür.
- (3) Cumhuriyet Halk Partisi, programındaki anlamlarıyla Atatürkçülüğün "**Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik, Devrimcilik**" ilkelerine bağlıdır.
- (4) Cumhuriyet Halk Partisi, başta Kurtuluş Savaşımız olmak üzere Aydınlanma ideallerini, emek mücadelelerini, sosyal demokrasinin özgürlük, eşitlik ve dayanışma ilkelerini benimseyen çağdaş demokratik sol bir siyasal partidir.
- (5) Cumhuriyet Halk Partisi hukukun üstünlüğünü, insan hak ve özgürlüklerini, laikliği, çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi, cinsiyet eşitliğini, sosyal devleti, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümeyi ve insan onuruna uygun barışçıl ve hakça bir dünya düzeninin kurulmasını vazgeçilmez temel ilkeleri olarak kabul eder.
- (6) Genel merkezi Ankara'dadır.
- (7) Kısaltılmış adı "CHP"dir. Partinin, ilkelerini ifade eden ve biçimi, ölçüleri, niteliği yönetmelikle belirlenen "ALTI OK"lu özel bir simgesi ve kırmızı zemin üzerine beyaz "ALTI OK"lu bayrağı vardır.

AMAÇ

MADDE - 2

- (1) Cumhuriyet Halk Partisinin amacı, ilkeleri ve değerleri doğrultusunda, özgürlükçü, eşitlikçi, katılımcı, kuvvetler ayrılığını ve hukukun üstünlüğünü esas alan, çağdaş laik ve çoğulcu bir demokrasi içerisinde;
- a) Ülkenin birliğini ve bağımsızlığını, yurttaşların güvenliğini **“Yurtta Barış, Dünyada Barış”** ilkesi doğrultusunda koruyup güçlendirmek,
 - b) Yurttaşların temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasını sağlamak,
 - c) Hakça bir toplum için sosyal adaleti, dayanışmayı ve işbirliğini geliştirmek,
 - d) Örgütlü ve eşitlikçi bir toplum oluşturmak, grev ve toplu sözleşme hakkının tanınmasını sağlamak,
 - e) Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak, gelir dağılımındaki adaletsizliği kaldırmak, her türlü yoksulluk ve yoksunlukla hak temelinde mücadele etmek, tam istihdam hedefine ulaşmak, insan onuruna yaraşır yaşam koşullarını sağlamak,
 - f) Her türlü sömürüye ve emperyalizme karşı çıkmak; ülkemizin ve yurttaşlarımızın refah ve saygınlığını korumak ve yükseltmek,
 - g) Her bireyin kendi kişiliğini ve potansiyelini geliştirmesinin önündeki engelleri kaldırmak,

- h) Her türlü ayrımcılığa ve dışlanmaya karşı mücadele etmek; ayrımcılık ve dışlanmayla yüz yüze kalan kişiler ve gruplarla dayanışma içinde olmak,
- i) Doğayı, çevreyi ve hayvan haklarını korumak,
- j) Cinsiyet eşitliğinin toplumsal yaşamın her alanında uygulanmasını sağlamak, kadına karşı her türlü şiddeti önlemek,
- k) Çocukların birey olarak sahip olduğu tüm hakları korumak ve çocuklara yönelik her türlü şiddet ve istismarı önlemek,
- l) Gençlerin bilimsel, teknolojik ve kültürel yeniliklere açık; özgür, eleştirel ve demokratik düşünceye sahip yurttaşlar olarak yetişmeleri için gerekli eğitim koşullarını yaratmak,
- m) Engellilerin ve dezavantajlı grupların haklarını korumak, toplumsal yaşama katılımını sağlayacak önlemleri almak,
- n) Bilimin, sanatın, kültürün gelişmesini sağlayacak özgür ortamı yaratmak; kültürel ve tarihsel mirasın korunması için gerekli duyarlılığı göstermek,
- o) Tüm yurttaşlar ve insanlık için, barış, adaleti ve huzuru tesis etmektir.

SİYASAL YAŞAM ANLAYIŞI

MADDE - 3

- (1) Cumhuriyet Halk Partisi ve üyeleri için siyasal yaşamda görev almak, onurlu bir toplum hizmetidir. Erdemli olmak, Cumhuriyet Halk Partili olmanın önkoşuludur.
- (2) Siyasal görev ve etkinliklerde, kamusal yararın gözetilmesi ve toplumsal çıkarların korunması esastır.
- (3) Hiç kimseyi inancına, siyasi görüşüne, yaşam tarzına, düşüncelerine, etnik kökenine, rengine, diline, cinsiyetine göre ötekileştirmeden ve toplumu ayırıştırmadan “önce insan” felsefesiyle hareket etmek önceliktir.
- (4) Partili için başarı, partinin başarısıdır; siyasal eylem partinin eylemidir. Bu anlayışla partililer, özel yaşamlarında, görevlerinde, işlerinde ve üyesi buldukları kuruluşlarda aklın ve bilimin öncülüğünde parti ilke ve değerleri doğrultusunda çalışırlar.
- (5) Siyasal yaşamda erdemliliğe, üretkenliğe, yeteneğe ve emeğe uygun yükselmek esastır. Partililer, bu ilkelere bağlı olarak toplum hayatının ve parti görevlerinin gerektirdiği nitelikleri kazanmak; sorumluluk yerlerine başarılı, bilgili, dürüst ve yetenekli üyelerin seçilmelerini sağlamak için sürekli çaba harcarlar.
- (6) Parti, katılımcı demokrasi anlayışıyla politikaların oluşturulmasında üyelerin, seçmenlerin ve sivil toplum örgütlerinin katkılarının alınması için teknolojik olanakları da kullanarak uygun mekanizmaları oluşturur.

İKİNCİ BÖLÜM

ÜYELİK

ÜYELİK MADDE - 4

- (1) Cumhuriyet Halk Partisine, partinin program ve tüzüğünü benimseyen her yurttaş üye olabilir.

ÜYELERİN GÖREVLERİ VE HAKLARI

MADDE - 5 * (06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen madde)

- (1) Partiye yılda 120,00 TL ile 6.000,00 TL arasında aidat verirler.
- (2) Öncelikle üyesi buldukları sandık çevresinden başlayan bir görev ve sorumluluk bilinci ile parti çalışmalarına ve toplantılarına katılırlar.
- (3) Partinin katıldığı seçimlerde ve halkoylamalarında görev ister veya verilen görevi yerine getirirler.
- (4) Dijital Demokratik Katılım yoluyla kendisine açılan görüş ve oylamalara katılırlar. Dijital mecralardaki parti etkinliklerine katılırlar ve bunları yaygınlaştırırlar.
- (5) Seçimlerde parti adaylarına oy vermekle, onların kazanmalarını sağlamak için çalışmakla ve partinin başarısını en üst düzeye çıkarmak için çaba harcamakla yükümlüdürler.
- (6) Partinin ilkelerini, amaçlarını, programını, kurultay bildirelerini ve kararlarını, seçim bildirelerini, partinin genel ve yerel politikaları ile hizmetlerini her olanaktan yararlanarak yurttaşlara duyurmakla görevlidirler.

*Bu maddenin yürürlüğüne ilişkin hüküm bulunmaktadır.

- (7) Görev aldıkları parti organlarının toplantılarına, çalışmalarına katılır; bu organların kendilerine verdiği ödevleri yerine getirirler.
- (8) Partide ya da partinin üstlendiği kamu hizmetlerinde üstlendikleri görevleri yerine getirir; görevden ayrılırken hizmetin gerektirdiği devir işlemlerini eksiksiz yaparlar.
- (9) Partinin düzenlediği ve çağrılı oldukları eğitim çalışmalarına katılırlar.
- (10) Mesleklerine ve ilgi alanlarına göre oda, sendika, dernek, kooperatif, vakıf gibi kurum ve kuruluşlarda yetkili organın görevlendirmesi üzerine parti adına çalışmalara katılır; bu çalışmalar hakkında yetkili parti organlarını bilgilendirirler.
- (11) Partiye yeni üye kazandırmak için gerekli çaba ve özveriyi gösterirler.
- (12) Partinin yerel ve genel politikalarının oluşumuna katkıda bulunurlar.
- (13) Parti ile ilgili yetkili organlardan her zaman bilgi alabilir; hukuksuzluklar ve haksızlıklar karşısında parti örgütünden kendilerinin savunulmasını isteyebilirler.

- (14) Parti içi seçimlerde seçme ve seçilme hakkını özgürce kullanırlar. Seçme hakkının kullanılabilmesi için; üyelikte bir (1) yılı tamamlamış olmanın ve düzenli aidat ödemenin yanı sıra eğitim alma, parti toplantılarına katılma, partinin katıldığı seçimlerde ve halkoylamalarında görev isteme veya verilen görevi yerine getirme, dijital demokratik katılım yoluyla açılan görüş ve oylamalara katılma, dijital mecralardaki parti etkinliklerine katılma veya bunları yaygınlaştırma görevlerinden en az ikisinin yerine getirilmiş olması gerekir. İl/ilçe yönetim kurulunun önerisi, il yönetim kurulunun uygun bulması ve Merkez Yönetim Kurulunun kararıyla bu görevleri yerine getirmediikleri belirlenenler parti içi seçimlerde oy kullanamazlar. Merkez Yönetim Kurulu kararının bildiriminden başlayarak ilgilisi yedi (7) gün içinde kararın yeniden değerlendirilmesini isteyebilir.
- (15) İlçe başkanlığı, ilçe yönetim kurulu üyeliği, il başkanlığı, il yönetim kurulu üyeliği, il disiplin kurulu üyeliği, kurultay delegeliği, partiden belediye meclis üyeliği ve il genel meclis üyeliği görevinde bulunanlar bu görevleri süresince parti içi seçme hakkını kullanmadan yoksun bırakılamazlar. Genel Başkanlık, Parti Meclisi üyeliği, Yüksek Disiplin Kurulu üyeliği, il ve ilçe başkanlığı, partiden milletvekilliği ve belediye başkanlığı görevinde bulunanların bu görevleri sona erse bile seçme hakları kısıtlanamaz.
- (16) Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

ÜYELİĞE BAŞVURMA VE ÜYE YAZIMI MADDE - 6

- (1) Partiye üye olmak isteyen kişi, Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda tanımlanan Adres Kayıt Sistemi'nde (AKS) bağlı bulunduğu ilçe başkanlığına ya da ilçenin bağlı olduğu il başkanlığına doğrudan başvurur.
- (2) Üyelik için elektronik yolla da başvuru yapılabilir. Elektronik yolla başvuranlardan üyeliğe engeli olmayanların üyeliklerine Merkez Yönetim Kurulunca karar verilir.
- (3) Yurtdışında yaşayan yurttaşlar üyelik başvurularını yazılı ya da elektronik yolla doğrudan genel merkez üye yazım bürosuna yaparlar.
- (4) Genel Başkan tarafından partiye yararlı olacağı gerekçesiyle önerilen kişilerin Merkez Yönetim Kurulu kararıyla üyeliğine karar verilebilir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da son cümle çıkarılmıştır)**
- (5) Üye kütüğünde kayıtlı olanlar ve bu kütükteki değişiklikler siyasi parti siciline bildirilir.

ÜYELİKTE YER KOŞULU MADDE - 7

- (1) Her üye yalnızca bir muhtarlık bölgesinde üye olabilir ve yalnızca o muhtarlık bölgesinden delege seçilebilir.

- (2) Üyeler kayıtlı olduğu ilçe dışında başka bir ilçe örgütü organlarında görev alamaz ve başka bir ilçeden il kongre delegesi seçilemez.
- (3) Üyeler kayıtlı oldukları il dışında başka bir il örgütü organlarında görev alamaz ve başka bir ilden kurultay delegesi seçilemez.
- (4) Büyükşehir belediyelerinin sınırları içindeki ilçelerde, ilçe başkanlığı ve ilçe yönetim kurulu üyeliği için bu kural uygulanmaz.

AD SİLME

MADDE - 8

- (1) Bir partilinin, disiplin suçları dışında, başvurma belgesinde yanlış bilgi verdiğinin, üyeliğe yazımı sırasında yasaların ve tüzüğün öngördüğü nitelikleri taşımadığının ya da bu nitelikleri sonradan yitirdiğinin, başka bir partiden adaylık başvurusunda bulunduğunun, aday olduğunun, bir başka parti adına eylemli olarak sandık görevlisi ya da gözlemcilik görevi yaptığının saptandığı durumlarda İl Yönetim Kurulunun önerisini değerlendirerek veya Merkez Yönetim Kurulu, doğrudan üyenin adının silinmesine karar verebilir.
- (2) Ayrıca bir sandık çevresinde partiye hiç oy çıkmaması durumunda Merkez Yönetim Kurulu, o sandık çevresinde kayıtlı tüm üyelerin silinmesine karar verebilir.

PARTİDEN AYRILMA MADDE - 9

- (1) Partiden ayrılmak istediğini yazılı olarak bildiren üye, imzasının kendisine ait olduğu saptandıktan sonra, bağlı bulunduğu örgüt birimi tarafından Genel Merkeze bildirilir. Bu üyeler, Üye Yazım Bürosu tarafından kütükten silinir.

ÜYELİK YÖNETMELİĞİ MADDE - 10

- (1) Üyelik için başvurma, askı, itiraz ve yazım kuralları, Üye Yazım Bürosunun kuruluşu, işleyişi, kadroları ve çalışma yöntemleri, üye kütüğü üye kaydının tutulması, parti kimlik belgesi ve biçimi, hangi tarihlerde nasıl yenileneceği, ad silmenin ve partiden ayrılmanın esasları ve üyelikle ilgili diğer bütün işlemlere ilişkin usul ve esaslar, Üyelik Yönetmeliği ile düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PARTİ ÖRGÜTÜ

PARTİ ÖRGÜTÜ

MADDE - 11

- (1) Parti örgütü genel merkez, il, ilçe örgütleri, parti grupları ile kadın kolları ve gençlik kollarından oluşur.
- (2) Genel Merkez organları şunlardır:
 - a) Kurultay,
 - b) Genel Başkan,
 - c) Parti Meclisi,
 - d) Merkez Yönetim Kurulu,
 - e) Yüksek Disiplin Kurulu,
- (3) İl örgütünün organları şunlardır:
 - a) İl Kongresi,
 - b) İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulu,
 - c) İl Disiplin Kurulu,
- (4) İlçe örgütünün organları şunlardır:
 - a) İlçe Kongresi,
 - b) İlçe Başkanı ve İlçe Yönetim Kurulu,
 - c) Belde Başkanı ve Belde Yönetim Kurulu,

- (5) Parti grupları şunlardır:
 - a) TBMM Grubu,
 - b) İl Genel Meclisi Grupları,
 - c) Belediye Meclisi Grupları,
- (6) Kadın kolları ve gençlik kolları, genel merkez, il ve ilçeler düzeyinde örgütlenir.

MUHTARLIK BÖLGESİ TEMSİLCİLERİ MADDE - 12

- (1) Her muhtarlık bölgesinde muhtarlık bölgesi temsilcileri bulunur. Bu temsilciler bağlı buldukları ilçe başkanlıklarının sorumluluğu altında çalışır. Temsilcilerin göreve gelmesi, görevinin sona ermesi ve çalışmasına ilişkin esaslar yönetmelik ile düzenlenir.

BELDE ÖRGÜTÜ MADDE - 13

- (1) İl ve ilçe merkezleri dışında belediye olan yerlerde belde örgütü kurulur. Belde örgütleri ilçe başkanlıklarına bağlıdır.
- (2) Belde örgütü, belde başkanı ve en az dört, en çok on üyeden oluşan yönetim kuruludur.
- (3) Belde başkanı ile belde yönetim kurulunun seçimi, çalışma yöntemleri, görev ve sorumlulukları ile yetkileri yönetmelikle düzenlenir.

İLÇE BAŞKANI MADDE - 14

- (1) İlçe başkanı, ilçe kongresince gizli oyla seçilir. İlçe çevresinde partinin temsilcisi olup ilçe örgütünü yönetir. İlçe yönetim kuruluna, ilçe ve belde belediye meclis gruplarına başkanlık eder.
- (2) İlçe örgütü; ilçe başkanı, ilçe yönetim kurulu, ilçedeki partili belediye başkanları, ilçe çevresindeki belediye meclis grupları, varsa belde başkanları ve belde yönetim kurulları, kadın ve gençlik kollarından oluşur. İlçe başkanı, ilçe örgütünün ve ilçe düzeyinde kurulmuş çalışma gruplarının yasa ve tüzükle belirlenen veya parti organlarınca verilen görevlerini yerine getirmeleri için uyumlu ve verimli çalışmalarını sağlar. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**
- (3) İlçe başkanı, başkanı olduğu ilçenin ekonomik, sosyal ve yerel sorunlarını inceler, bunların çözümüne yardımcı olur, varsa belde başkanlarıyla düzenli olarak toplanır, parti örgütüyle, meslek ve sivil toplum örgütleriyle, sendikalarla, yaygın ve yerel basınla ilişkileri sağlıklı tutar, onların sorunlarıyla ilgilenir, çözümlerine katkıda bulunur, bu kuruluşlarda görevli partililerle iş birliği yaparak başarılı olmalarına yardımcı olur. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**

- (4) İlçe başkanı, ilçe çevresindeki belediye meclis gruplarını ve partili belediye başkanlarını, çalışmalarını yönlendirmek, değerlendirmek ve eşgüdüm sağlamak amacıyla ayrı ayrı ya da birlikte düzenli ya da olağanüstü toplantılara çağırabilir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**

İLÇE YÖNETİM KURULU

MADDE - 15

- (1) İlçe yönetim kurulu, ilçe başkanı ile:
- (a) Nüfusu 20.000'den az olan ilçelerde on (10) üyeden,
 - (b) Nüfusu 20.000-50.000 (50.000 dahil) arasında olan ilçelerde on iki (12) üyeden,
 - (c) Nüfusu 50.000-100.000 (100.000 dahil) arasında olan ilçelerde on dört (14) üyeden,
 - (d) Nüfusu 100.000-500.000 (500.000 dahil) arasında olan ilçelerde on altı (16) üyeden,
 - (e) Nüfusu 500.000'den fazla olan ilçelerde on sekiz (18) üyeden oluşur.
- (2) İlçe çevresinde partinin başarısı için gerekli tüm çalışmalarını yürütür.
- (3) Parti Meclisi, ilçe yönetim kurulunun talebiyle ilçenin üye, nüfus ve partili seçmen sayılarını da dikkate alarak yukarıda belirtilen yönetim kurulu sayılarını yarı oranına kadar artırabilir.

- (4) İlçe yönetim kurulu üyeleri ile bu üyelerin sayısı kadar yedek üye ilçe kongresinde gizli oyla ve aldıkları oy sırasına göre seçilirler. Üyeliklerde boşalma olduğunda cinsiyet ve gençlik kotası gözetilerek yedek üyeler sıra ile göreve getirilir.

İL BAŞKANI

MADDE - 16 (06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen madde)

- (1) İl başkanı, il kongresince gizli oyla seçilir. İl çevresinde partinin ve genel başkanın temsilcisi olup il örgütünü yönetir. İl yönetim kuruluna, il ya da büyükşehir belediye meclisi grubuna, varsa il genel meclisi grubuna başkanlık eder.
- (2) İl örgütü; il başkanı, milletvekilleri, il yönetim kurulu, ilçe başkanları, ilçe yönetim kurulu üyeleri, ildeki partili belediye başkanları, belediye ve varsa il genel meclisi grupları, kadın ve gençlik kollarından oluşur. İl başkanı il örgütünün ve il düzeyinde kurulmuş çalışma gruplarının yasa ve tüzükle belirlenen veya parti organlarınca verilen görevlerini yerine getirmeleri için uyumlu ve verimli çalışmalarını sağlar.
- (3) Başkanlığı ile bağlı ilçelerin ekonomik, sosyal ve yerel sorunlarını inceler, bunların çözümüne yardımcı olur, ilçe başkanlarıyla düzenli toplantılar, parti örgütleriyle, meslek ve sivil toplum örgütleriyle, sendikalarla, yaygın ve yerel basınla ilişkileri sağlıklı tutar, onların sorunlarıyla ilgilenir, çözümlerine katkıda bulunur, bu kuruluşlarda görevli partililerle işbirliği yaparak başarılı olmalarına yardımcı olur.

- (4) İl başkanı, milletvekilleri, il çevresindeki varsa il genel meclisi grubunu, belediye meclis gruplarını ve partili belediye başkanlarını, çalışmalarını yönlendirmek, değerlendirmek ve eşgüdüm sağlamak amacıyla ayrı ayrı ya da birlikte düzenli ya da olağanüstü toplantılara çağırabilir.

İL YÖNETİM KURULU

MADDE - 17

- (1) İl yönetim kurulu, il başkanı ile:
- Nüfusu 1.000.000'a kadar olan illerde yirmi (20) üyeden,
 - Nüfusu 1.000.000-2.000.000 (2.000.000 dahil) arasında olan illerde yirmi dört (24) üyeden,
 - Nüfusu 2.000.000-10.000.000 (10.000.000 dahil) arasında olan illerde otuz (30) üyeden,
 - Nüfusu 10.000.000'u aşan illerde kırk (40) üyeden oluşur.
- (2) İl çevresinde partinin başarısı için gerekli tüm çalışmaları yürütür.
- (3) Parti Meclisi, il yönetim kurulunun talebiyle ilin üye, nüfus ve partili seçmen sayılarını da dikkate alarak yukarıda belirtilen yönetim kurulu sayılarını yarı oranına kadar artırabilir.
- (4) İl yönetim kurulu üyeleri ile bu üyelerin sayısı kadar yedek üye, il kongresinde gizli oyla ve aldıkları oy sırasına göre seçilirler. Üyeliklerde boşalma olduğunda, cinsiyet ve gençlik kotası gözetilerek yedek üyeler sıra ile göreve getirilir.

İL-İLÇE BAŞKANI VE YÖNETİM KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER

MADDE - 18

- (1) Birden çok organda üye olunamaz. İkinci derece dahil olmak üzere kan ve kayın hısımları ile eşler, aynı kurulda bulunamazlar.
- (2) Örgüt başkanı, yönetim kurulu üyeleri arasından il - ilçe sekreterini, saymanını, eğitim sekreterini, bilişim sorumlusunu yeteri kadar başkan yardımcısını ve bunların görev alanlarını belirler.
- (3) Bu görevliler, örgüt başkanı tarafından ya da kurul üyelerinin üçte birinin yazılı önerisi ve üye tam sayısının 2/3'ünün güvensizlik oyuyla görevlerinden alınabilirler. Örgüt başkanı, istifa eden ya da görevinden alınanların yerine yönetim kurulu üyeleri arasından atama yapar.
- (4) Yönetim kurulları, en az iki haftada bir, önceden belirlenmiş gün ve saatte çağrı yapılmaksızın olağan olarak toplanır. Ayrıca gerekli durumlarda başkan tarafından çağrılı olarak olağanüstü toplantı yapılır. Toplantılara kadın ve gençlik kolları başkanları da katılır, görüşlerini açıklayabilir, önerilerde bulunabilir; ancak oy kullanamazlar.
- (5) Yönetim kurulları üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır, katılanların çoğunluğu ile karar verir.
- (6) Birbirini izleyen üç toplantıya mazeretsiz katılmayan üyenin kurul üyeliği düşer. Üyeliğin düşmesine ilişkin karara karşı bir üst yönetim kuruluna itiraz edilebilir. Üst yönetim kurulunun kararı kesindir.

- (7) Geçerli bir mazeret olmadan üst üste üç olağan toplantısını yapmayan örgüt başkanı ve yönetim kurulunun düşmüş sayılmasına Merkez Yönetim Kurulu karar verebilir.
- (8) İl ve İlçe Yönetim Kurullarının çalışma usulleri, görevleri ve öteki tüm konular yönetmelikle düzenlenir.

GENEL BAŞKAN MADDE - 19

- (1) Genel Başkan, kurultayca gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamaz ise, üçüncü oylamada en çok oy alan aday seçilir.
- (2) Partiyi, Genel Başkan temsil eder, parti örgütünü yönetir.
- (3) Genel Başkan, disiplin kurulları dışında, bütün parti örgütünün başkanıdır.
- (4) Partiyi bağlayıcı demeçler vermeye ve bildiriler yayımlamaya yetkilidir. Genel Başkan bu yetkisini Merkez Yönetim Kurulu içerisinde görevlendireceklerine kullanabilir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (5) Her kademedeki organları ve görevlileri, birlikte ya da ayrı ayrı toplantıya çağırabilir.
- (6) Parti görevlerinin ve çalışmalarının gerektirdiği önlemleri alır.
- (7) Yetkili organlarca verilen kararların ilgililerce uygulanmasını denetler.

- (8) Parti örgütüne ve ilgililere gerekli gördüğü bildirimleri yapar.
- (9) Genel Merkez organları ile partinin TBMM Grubunun uyumlu çalışmasını gözetir.
- (10) Genel Başkan, yokluğunda kendisine vekillik etmek üzere Genel Sekreterden başlayarak protokol yönetmeliği ile belirlenen sırayla Genel Başkan Yardımcılarından birini görevlendirir. Genel Başkan Vekili, vekillik ettiği sürede Genel Başkanın yetkilerini kullanır. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**

PARTİ MECLİSİ

MADDE - 20

- (1) Parti Meclisi, kurultaydan sonra partinin en yüksek karar organıdır.
- (2) Parti Meclisi, Genel Başkan ve kurultayca gizli oyla seçilmiş altmış (60) üyeden oluşur. Aldıkları oy sayısına ve sırasına göre Parti Meclisinin on beş (15) yedek üyesi belirlenir.
- (3) Üyeliklerde boşalma olduğunda, cinsiyet ve gençlik kotası gözetilerek yedek üyeler sıra ile göreve getirilir.
- (4) Parti Meclisi en geç iki ayda bir Genel Başkanın çağrısı üzerine ve Genel Başkanın başkanlığında toplanır.
- (5) Toplantının gündemi ile görüşülecek raporlar ve tasarılar, en geç üç gün önceden üyelere gönderilir.

- (6) Genel Başkan doğrudan ya da Parti Meclisi üye tam sayısının beşte birinin gerekçe ve gündem belirterek yazılı istemde bulunması durumunda Parti Meclisini olağanüstü toplantıya çağırır.
- (7) Parti Meclisi toplantılarına, partinin TBMM grup başkanvekilleri, grup yönetim kurulu üyeleri, kadın kolları ve gençlik kolları genel başkanları da katılabilir, söz alabilir ve önerilerde bulunabilir; ancak oy kullanamazlar.
- (8) Genel Başkan, Parti Meclisi üyelerine geçici ya da sürekli görevler verebilir.
- (9) Birbirini izleyen üç olağan toplantıya mazeretsiz katılmayan Parti Meclisi üyesinin üyeliğinin gizli oyla ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile düşürülmesine karar verilebilir.
- (10) Parti Meclisinin toplantı kuralları ve çalışma yöntemleri yönetmelikle düzenlenir.

PARTİ MECLİSİNİN GÖREVLERİ

MADDE - 21

- (1) Parti programı, kurultay kararları ve seçim bildirgeleri doğrultusunda iç ve dış gelişmelerle ilgili politika ve strateji kararları alır.
- (2) Merkez Yönetim Kurulunca hazırlanan çalışma raporunu ve kesin hesabı inceleyip karara bağlayarak kurultaya sunar. Yıllık bütçeyi ve bilançoyu onaylar.

- (3) Merkez Yönetim Kurulunca hazırlanan kurultay gündemleri ile seçim bildirgelerini inceleyip karara bağlar.
- (4) Merkez Yönetim Kurulunun hazırladığı yönetmelik taslaklarını karara bağlar.
- (5) Merkez Yönetim Kurulunun, Parti Meclisi üyelerinin ve parti kurullarının sunduğu raporları, önerileri ve tasarıları görüşüp karara bağlar.
- (6) Hükümet kurma, hükümete katılma, hükümetten çekilme konularında karar verir. Bu konuların görüşüldüğü Parti Meclisi toplantısına, TBMM Grup Başkanvekilleri ve Grup Yönetim Kurulu üyeleri katılır ve oy kullanırlar.
- (7) Seçimlere katılıp katılmama ve seçimlerde yasa ve tüzük kurallarına göre aday saptama yöntemini belirleyen kararları alır; merkez adaylarını ve merkez yoklaması yoluyla belirlenmesi gereken adayları belirler.
- (8) Uluslararası kuruluşlara üyelik kararı verebilir. Ancak bu kararın verilip duyurulmasından sonra geçen bir ay içinde, kurultay üyelerinin beşte birinden yazılı istek gelirse konu kurultayın olağan toplantısında ya da ivedi durumlarda, olağanüstü toplantısında karara bağlanır. Bir ay içinde böyle bir istek gelmemişse karar kesinlik kazanır.
- (9) Genel Başkanın ya da Merkez Yönetim Kurulunun önerisi üzerine disiplin cezalarının bağışlanmasını karara bağlar.

MERKEZ YÖNETİM KURULU

MADDE - 22

- (1) Merkez Yönetim Kurulu, partinin en üst yönetim organıdır. Genel Başkan, Genel Sekreter, Genel Başkan Yardımcıları, TBMM Grup Başkanı ve Başkanvekillерinden oluşur. Genel Başkan, Merkez Yönetim Kurulunun başkanıdır. Genel Sekreter ve Genel Başkan Yardımcıları Parti Meclisi üyeleri arasından belirlenir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (2) Genel Sekreter ile hukuk, seçim, idari ve mali işler, örgüt, yerel yönetimler, medya, halkla ilişkiler ve bilişimden sorumlu alanlardaki genel başkan yardımcıları ile sayı ve görev alanları genel başkanca belirlenen diğer genel başkan yardımcıları genel başkanın önerisi üzerine Parti Meclisinin salt çoğunluğunun onayıyla göreve başlar. Genel başkan görev alanları arasında ayırma ve birleştirme yapabilir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (3) Merkez Yönetim Kurulu üyeleri Genel Başkan tarafından ya da Parti Meclisinin 1/3'ünün yazılı önerisi ve 2/3'ünün oyuyla görevlerinden alınabilir. Genel Başkan yerlerine yenilerini seçer.
- (4) Genel Başkanın yokluğunda genel sekreterden başlayarak protokol yönetmeliğiyle belirlenen sırayla genel başkan yardımcıları Merkez Yönetim Kuruluna başkanlık eder. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**

- (5) Kadın Kolları ve Gençlik Kolları Genel Başkanları, Merkez Yönetim Kurulu toplantılarına katılabilirler, görüş ve önerilerde bulunabilirler; ancak oy kullanamazlar. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (6) Merkez Yönetim Kurulu, haftada bir gün çağrı yapılmaksızın çoğunlukla toplanır. İvedi durumlarda Genel Başkanın çağrısıyla her zaman toplanır. Aksine hüküm yoksa üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır.
- (7) Merkez Yönetim Kurulu üyeleri, görevlerinin kapsam ve niteliğine göre yeteri kadar yardımcı ya da uzmanla çalışma yapabilirler. Bu yardımcı ve uzmanlar milletvekilleri, Parti Meclisi üyeleri ve bunların dışında kişiler arasından ilgili Merkez Yönetim Kurulu üyesinin önerisi ve Genel Başkanın onayı ile belirlenir.
- (8) Merkez Yönetim Kurulu üyeleri mazeretleri halinde Genel Başkanı bilgilendirerek hangi Merkez Yönetim Kurulu üyesinin kendisine vekalet edeceğini belirler.
- (9) Genel Sekreter parti politikalarının belirlenmesi, uygulanması ve yaygınlaştırılmasındaki eşgüdümü sağlar. Genel Başkan Yardımcıları ile görüşüp Genel Başkanı bilgilendirerek Merkez Yönetim Kurulu gündemini ve Genel Başkanın belirleyeceği Parti Meclisi gündemini hazırlar. Merkez Yönetim Kurulu ve Parti Meclisi toplantısına ilişkin tutanakların düzenlenmesini, kararların imzalanmasını ve muhafaza edilmesini sağlar. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**

- (10) Genel Sekreter, her durum ve sıfatla bütün yargı kurumlarında özel ya da resmi daire, kurum ve kuruluşlarda; uluslararası kuruluşlar, gerçek kişiler, özel ya da resmi tüzelkişilerle olan ilişkilerde Genel Başkan adına bizzat ya da vekille partiyi temsil eder. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (11) Genel Sekreterlik, genel evrak kaydının tutulmasını sağlar. Partinin yazışma ve haberleşme birimidir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da yeri değiştirilen fıkra)**
- (12) İdari ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı, saymanlık işlerini de yürütür. Yıllık bilançosunu ve kesin hesapları düzenler. İllerden ve ilçelerden gelen kesin hesapları, Genel Merkez kesin hesabı ile birleştirir ve Merkez Yönetim Kurulunun onayına sunar. Partinin gelirlerinin toplanmasında, harcamaların yapılmasında her aşamada yasa ve tüzük hükümlerine uygunluğu sağlar. Partinin demirbaşlarının ve malvarlığının korunmasını gözetir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da yeri değiştirilen fıkra)**

MERKEZ YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

MADDE - 23

- (1) Kurultayın ve Parti Meclisinin kararlarını uygular. Partinin programı, ilkeleri, amaçları doğrultusunda tüm çalışmaları yürütür. Partinin yönetimine ilişkin her türlü iş ve işlemleri yapar.

- (2) Parti örgütünü yönetir. Yasalara, tüzük ve yönetmeliklere uygun çalışmasını sağlar. Genel Merkez organları hariç tüm örgüt kuruluş işlemlerini yürütür.
- (3) Partinin hukuki varlığını korur. Bunun için yasalara ve tüzüğe uygun bütün kararları alır.
- (4) Partinin hükümetle, diğer partilerle ve sivil toplum örgütleriyle ilişkilerini düzenler, bu konuda gereken tüm kararları alır.
- (5) Çalışma raporunu hazırlar, kurultaya sunulmak üzere Parti Meclisinin onayına sunar.
- (6) Yıllık bütçeyi hazırlar. Parti Meclisinin onayına sunar ve uygular. Parti kesin hesabını hazırlayıp onay için Parti Meclisine sunar. Süresi içinde Genel Başkan adına Anayasa Mahkemesine ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir.
- (7) Partinin uluslararası ilişkilerini düzenler, çalışmalarını yürütür.
- (8) Yönetmelik taslaklarını hazırlar, Parti Meclisine sunar.
- (9) Yasa ve tüzük kurallarına uygun çalışmayan örgütleri görevlerinden alır, yerine kurullar atar, süresi içinde olağanüstü kongrelerini yapmalarını sağlar.
- (10) Kongreler takvimini hazırlar ve süreci yürütür.
- (11) Partinin amaçlarına uygun olarak taşınır ve taşınmaz mal ile taşıt araçları alır, kullanır, işletir ya da satar. Taşınmaz malların satışı için Parti Meclisinden yetki alır.

- (12) Parti gelirlerini arttırmak amacı ile her türlü önlemi alır, gelir makbuzları bastırır, örgüte gönderir.
- (13) Üyelik kütüklerini tutar.
- (14) Merkez Yönetim Kurulunun çalışma ilkeleri, yönetim esasları ve öteki konular yönetmelikle düzenlenir.

GÖREVİN BOŞALMASI

MADDE - 24

- (1) Parti örgütünde bir görevlinin kendi isteği ile görevinden ayrılması ya da değişik nedenlerle görevin boşalması durumunda yeni bir görevli belirlenir.
- (2) Genel Başkanlık boşaldığında, Parti Meclisi yeni Genel Başkanı seçmek için kurultayı en geç kırk beş (45) gün içinde toplantıya çağırır. Bu süre içinde Genel Başkanlık görevleri, Parti Meclisinde belirlenen Genel Başkan Yardımcısı tarafından yürütülür.
- (3) Parti Meclisinde boşalan üyelikler, sırasıyla yedek üyelerle doldurulur. Parti Meclisine bütün yedek üyeler çağırıldıktan sonra, üye sayısı, üye tam sayısının üçte ikisinin (2/3) altına düştüğünde, Parti Meclisi için seçim yapılmak üzere Genel Başkan kırk beş (45) gün içinde kurultayı toplantıya çağırır.
- (4) İl ve ilçe başkanlığı boşaldığında, olağan kongreye kadar görev yapmak üzere yenisi, il ve ilçe yönetim kurulu üyeleri ya da partililer arasından, il ve ilçe yönetim kurulunun üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ve geciktirilmeden seçilir.

- (5) İl ve ilçe yönetim kurulu üyeliklerinde boşalma olduğunda, yedekleri ile doldurulur. Bütün yedeklerin çağrılmasından sonra kurul üyelerinin sayısı, üye tamsayısının üçte ikisinin ($2/3$) altına inerse ya da asıl üyeliklerde aynı gün içinde dörtte üçünden ($3/4$) fazla boşalma olursa, başkan ve kurul, yedekleriyle birlikte düşmüş olur. Bu durumlarda Merkez Yönetim Kurulu, illerde 45, ilçelerde 30 gün içinde olağanüstü kongre yapmak üzere illerde yedi (7), ilçelerde beş (5) kişilik geçici kurul atar. Toplantı yapmama nedeniyle kurulların düşmesi durumunda da bu hüküm uygulanır. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (6) Ancak düşme tarihinde, herhangi bir seçim ya da referandum tarihine 6 ay ya da daha az bir zaman kaldığı takdirde Merkez Yönetim Kurulu doğrudan ya da il yönetim kurulunu görevlendirerek gecikmeden yeni bir yönetim kurulu oluşturur. Bu durumda cinsiyet ve gençlik kotası uygulanır.
- (7) Diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

GÖREVDEN ALMA

MADDE - 25

- (1) Yasalarda, Tüzükte ve Yönetmeliklerde öngörülen görev ve sorumlulukları ve mali yükümlülükleri yerine getirmeyen ya da aksatan; partinin ilkelerine, amaçlarına ve çalışma kurallarına aykırı hareket eden il, ilçe, belde başkanı ve yönetim kurulu üyelerini, Merkez Yönetim Kurulu, üye tam sayısının üçte iki ($2/3$) çoğunluğuyla ve gizli oyla, gerekçesini belirterek görevden alabilir.

- (2) İl yönetim kurulu, aynı esaslarla ve gerekçesini belirterek ilçe başkanını, ilçe yönetim kurulu üyelerini, belde başkanını ve belde yönetim kurulu üyelerini görevden alabilir. Bu durumda karar, beş (5) gün içerisinde gerekçesi ile birlikte Genel Merkeze bildirilir.
- (3) İlçe yönetim kurulu, aynı esaslarla ve gerekçesini belirterek belde başkanı ve belde yönetim kurulu üyelerini görevden alabilir. Bu durumda karar, beş (5) gün içerisinde il başkanlığına ve Genel Merkeze bildirilir.
- (4) Merkez Yönetim Kurulu kararı ile görevden alınanlar, gerekçeli kararın tebliğinden başlayarak beş (5) gün içinde Parti Meclisine itirazda bulunabilir. İtirazın kabulü için üye tamsayısının üçte iki (2/3) çoğunluğu gerekir; aksi takdirde itiraz reddedilmiş olur. Parti Meclisinin kararı kesindir.
- (5) Merkez Yönetim Kurulu dışındaki üst örgüt birimince görevden alınanlar, kendisini görevden alan yönetim biriminin bir üstündeki örgüt birimine, gerekçeli kararın tebliğinden başlayarak beş (5) gün içinde itiraz edebilir. İtiraz üzerine on (10) gün içinde karar verilir. İtirazın kabulü için ilgili kurulun üye tamsayısının üçte iki (2/3) çoğunluğu gerekir; aksi takdirde itiraz reddedilmiş olur. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.
- (6) İtirazda bulunmuş olmak, görevi bırakmayı ve devretmeyi geciktirme nedeni sayılmaz.

GÖREVDEN ALINANLARIN YERİNE SEÇİM MADDE - 26

- (1) Başkan görevden alınmışsa yönetim kurulu kendi üyeleri ya da partililer arasından olağan kongreye kadar görev yapmak üzere üye tamsayısının salt çoğunluğuyla bir başkan seçer.
- (2) İl başkanı ve il yönetim kurulu birlikte ya da yalnız il yönetim kurulu görevden alınmışsa Merkez Yönetim Kurulu, başkan dahil yedi (7) kişilik bir geçici kurul atar. İl geçici kurulu görevden alma kararının bildirilmesinden itibaren kırk beş (45) gün içinde seçimleri yapmak üzere olağanüstü il kongresini toplar.
- (3) İlçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu birlikte ya da yalnız ilçe yönetim kurulu görevden alınmışsa il yönetim kurulu, başkan dahil beş (5) kişilik bir geçici kurul atar. İlçe geçici kurulu görevden alma kararının bildirilmesinden itibaren otuz (30) gün içinde seçimleri yapmak üzere olağanüstü ilçe kongresini toplar.
- (4) Olağanüstü kongrede, üst örgüt biriminin görevden alma nedenlerini saptayan raporu okunur. Görevden alınanların ve görevden alan üst örgüt biriminin temsilcileri, dilerlerse açıklama yapabilirler. Bu açıklamalardan sonra görüşme açılmaz; seçim yapılır. Seçilen başkan ve yönetim kurulu üyeleri görevden alınanların süresini tamamlar.

KADIN KOLLARI, GENÇLİK KOLLARI MADDE - 27

- (1) Genel Merkez, il, ilçe örgütlerinde “Kadın Kolları” ve “Gençlik Kolları” kurulur. Gençlik kollarına üye olmanın üst sınırı, otuz yaştır (otuz dahil).
- (2) Bu kollar kongre ve kurultaylarını ana kademe ilçe ve il kongrelerini izleyen en kısa sürede yaparlar. Kongre takvimleri ve kurultay tarihleri ana kademe Merkez Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay’da değiştirilen fıkra)**
- (3) Her il ve ilçe, yıllık bütçesinden toplam en az yüzde on (%10) olmak kaydıyla yeter miktarda payı, kadın kolları ve gençlik kolları için ayırır. Genel Merkezde kadın kolları genel başkanlığına ve gençlik kolları genel başkanlığına, partinin yıllık bütçesinden yeter miktarda pay ayırır. Bu paylar belirlenirken ilgili kol yönetiminin görüşü alınır.
- (4) Kadın kollarının ve gençlik kollarının harcamaları, ilgili il ve ilçe saymanı, genel merkezde ise idari ve mali işlerden sorumlu genel başkan yardımcısı tarafından yapılır.
- (5) Kadın ve gençlik kollarının örgütlenmesi, seçimleri, çalışma yöntemleri ve öteki konular yönetmelikle düzenlenir. Tüzüğün görevden alma, görevin boşalması ve görevden alınanların yerine seçime ilişkin hükümleri bu kolların genel başkanları ve merkez yöneticileri ile il ve ilçe başkanları ve yöneticileri açısından da uygulanır.

- (6) Bu kolların yapacakları her türlü seçim, çalışma ve etkinlikler ana kademeyle uyumlu olarak gerçekleştirilir. Olası uyuşmazlıklarda itiraz merci bir üst yönetim kademesi olup Merkez Yönetim Kurulu kararı kesindir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**

YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ MADDE - 28

- (1) Ulusal ve uluslararası mevzuata uygun olmak kaydıyla İsviçre, İngiltere, Norveç, Rusya, ABD, Çin, Japonya, Kanada, Avustralya ve KKTC'de; Avrasya, Orta Doğu, Afrika, Güney Amerika, Kafkasya, Balkan ülkeleriyle Avrupa Birliği üyesi ülkelerde ve bu ülkelerdeki uluslararası kuruluşlar nezdinde yurtdışı temsilcilikleri kurulabilir. Parti Meclisi yurtdışı temsilciliği kurulacak yeni ülkeler belirleyebilir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (2) Yurtdışı temsilciliklerinin kuruluşları, amaçları, görevleri, çalışma yöntemleri, Genel Merkezle ilişkileri ve denetimleri yönetmelikle düzenlenir.

BİLİM KÜLTÜR SANAT PLATFORMU MADDE - 29

- (1) Genel Merkezde, nüfusu bir milyondan (1.000.000) fazla olan illerde ve ihtiyaç duyulan il ve ilçelerde Bilim Kültür Sanat Platformu kurulur. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**

- (2) Bilim Kültür Sanat Platformunun kuruluşu, amaçları, görevleri, çalışma yöntemleri, Genel Merkezle ilişkileri ve denetimleri yönetmelikle düzenlenir.

DANIŞMA KURULLARI VE ÖRGÜT TEMSİLCİLERİ MECLİSİ, YURTDIŞI TEMSİLCİLER KURULU

MADDE - 30 *(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen madde)*

- (1) Partinin genel politikası açısından sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal konularda ve bölge ihtiyaçları üzerinde, karar organlarının politika oluşturmasını kolaylaştırmak ve parti çalışmalarını geliştirmek üzere ilçelerde “İlçe Danışma Kurulu” ve illerde “İl Danışma Kurulu” toplanır.
- (2) Danışma kurulları yılda iki kez ve yerel ve genel seçimlerden sonra en geç üç ay içinde il ve ilçe başkanlarının başkanlığında, Merkez Yönetim Kurulunca belirlenen gündemle toplanır. İl danışma kurulları Merkez Yönetim Kurulunun, ilçe danışma kurulları il yönetim kurullarının bilgisi dahilinde toplanır. Süresinde iki kez üst üste danışma kurullarını toplamayan il ve ilçe yönetim kurulunun düşmüş sayılmasına Merkez Yönetim Kurulunca karar verilebilir.

- (3) Her takvim yılı içerisinde en az iki kez ve yerel ve genel seçimlerin ardından yapılacak danışma kurullarının tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde Merkez Yönetim Kurulunun çağrısı üzerine örgüt temsilcileri meclisi toplanır. Örgüt temsilcileri meclisinde il ve ilçe danışma kurullarının sonuç raporları ve seçim sonuçları değerlendirilir. Örgüt temsilcileri meclisi politika geliştirmek amacıyla kendi yapısı içinde uzmanlık kurulları oluşturabilir. Bu kurulların raporları değerlendirilmek üzere Parti Meclisine sunulur. Ayrıca katılanların parti politikalarına ilişkin görüşleri alınır.
- (4) Örgüt temsilcileri meclisi toplantılarına genel başkan, Parti Meclisi üyeleri, partili milletvekilleri ve bakanlar, Yüksek Disiplin Kurulu üyeleri, il başkanları, büyükşehir ve il belediyelerinin partili başkanları, il genel meclisi başkanları, kadın ve gençlik kolları genel başkanları, partili eski genel başkanlar, parti üyeliği devam etmesi halinde önceki cumhurbaşkanları, ülke düzeyinde örgütlü sendika ve meslek kuruluşlarının partili genel başkanları, her ilden en az bir olmak koşuluyla son milletvekili genel seçiminde aldıkları oy oranında gönderecekleri temsilciler ve genel başkanca davet edilenler katılırlar.
- (5) Bu kurulların oluşumu, çalışma esasları, görevleri, illerden gelecek temsilcilerin sayı ve saptanması yöntemleriyle öteki konular yönetmelikle düzenlenir.

- (6) Yurtdışında yaşayan yurttaşlarımızın sorunlarının çözülmesi, gereksinimlerinin karşılanması, karar organlarının politika oluşturmasını kolaylaştırmak ve parti çalışmalarını geliştirmek üzere Yurtdışı Temsilciler Kurulu oluşturulur. Bu kurulun oluşumu, çalışma yöntemleri, görevleri ve öteki konular yönetmelikle belirlenir.

İL BAŞKANLARI TOPLANTISI

MADDE - 31

- (1) En geç üç ayda bir Genel Başkanın davetiyle il başkanları toplantısı yapılır. Toplantının gündemini Genel Başkan belirler.

PARTİ DENETMENLERİ

MADDE - 32

- (1) Merkez Yönetim Kurulu, örgütle ilgili görevlerinin yerine getirilmesine yardımcı olmak üzere parti denetmenleri görevlendirir.
- (2) Parti denetmenlerinin çalışma yöntemleri, görev ve yetkileri yönetmelikle düzenlenir.

ETİK KURUL MADDE - 33

- (1) Parti örgütünün ve partililerin, tüzük ve programda belirlenen ilkeler, amaçlar, politikalar ve siyasal yaşam anlayışı doğrultusunda görev yapmalarını sağlamak amacıyla etik kurallar belirlemek; partililer, yerel yönetimler, parti grupları ve parti organlarının kendi içinde ve birbirleriyle ilişkilerinde görüş bildirmek; bu çerçevede raporlar hazırlayarak Genel Başkana sunmak üzere Genel Merkezde bir Etik Kurul oluşturulur.
- (2) Etik Kurul; parti üyeliği devam etmek kaydıyla Cumhurbaşkanlığı, TBMM Başkanlığı, Başbakanlık ve Genel Başkanlık yapmış olanlar ile Genel Başkanca önerilen on (10) kişi arasından Dijital Demokratik Katılım yoluyla kurultay delegelerince seçilecek beş (5) üyeden oluşur. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (3) Etik Kurul üyeleri, başka bir parti organında görev alamazlar. TBMM üyeliği, bakanlık, belediye başkanlığı, belediye ve il genel meclisi üyeliği görevleri kurul üyeliği ile birlikte yürütülemez.
- (4) Kurul, çalışmalarında bağımsızdır.
- (5) Kurulun görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KONGRELER VE KURULTAY

İLÇE KONGRESİ

MADDE - 34

- (1) İlçe kongresinin üyeleri, ilçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu üyeleri, ilçe çevresindeki belediyelerin partili başkanları ve seçilmiş ilçe kongre delegeleridir.
- (2) İlçe kongre delegesi seçimlerinin Dijital Demokratik Katılım yoluyla yapılmasına ve hangi muhtarlık bölgelerinde bu yola başvurulacağına ilçe yönetim kurulunun önerisi, il yönetim kurulunun uygun bulması durumunda Merkez Yönetim Kurulunca karar verilebilir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**
- (3) İlçe kongresinin onur üyeleri, ilçede kayıtlı partili yeni ve eski TBMM üyeleri, eski genel merkez yöneticileri, eski ilçe başkanları, ilçe çevresindeki belediyelerin eski başkanları, ilçedeki meslek örgütleri ve sendikaların partili başkanları ile partili muhtarlardır. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da yeri değiştirilen fıkra)**
- (4) İlçe kongreleri, gündemde belirtilen konuları karara bağlar. İlçe başkanını, ilçe yönetim kurulu üyelerini ve yedeklerini, il kongresine katılacak delegeleri gizli oyla seçer. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da yeri değiştirilen fıkra)**

İL KONGRESİ

MADDE - 35

- (1) İl kongresinin üyeleri, ilin partili TBMM üyeleri, il başkanı ve il yönetim kurulu üyeleri, il disiplin kurulu üyeleri, il ve büyükşehir partili belediye başkanları ve ilçe kongrelerinden seçilmiş olan il kongresi delegeleridir.
- (2) İl kongresinin onur üyeleri, ilde kayıtlı, Parti Meclisi ve Yüksek Disiplin Kurulu üyeleri, eski TBMM üyeleri, eski genel merkez yöneticileri, eski il başkanları, il ya da büyükşehir belediyelerinin eski başkanları ile ildeki meslek örgütleri ve sendikaların partili başkanlarıdır.
- (3) İl Kongreleri, gündemde belirtilen konuları karara bağlar. İl başkanını, il yönetim kurulu üyelerini ve yedeklerini, il disiplin kurulu üyelerini ve yedeklerini, kurultaya katılacak delegeleri gizli oyla seçer.

KONGRELERİN SÜRESİ

MADDE - 36

- (1) Kongrelerin başlangıç ve bitiş tarihleri (Kongreler Takvimi) Merkez Yönetim Kurulunca saptanır. Bu süre iki (2) yıldan az üç (3) yıldan fazla olamaz. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**

- (2) Merkez Yönetim Kurulunca saptanan süreler içinde olmak koşuluyla ilçe kongrelerinin günlerini il yönetim kurulları, il kongrelerinin günlerini ise Merkez Yönetim Kurulu belirler. Kongre günlerini belirleyen yönetim birimi, alt yönetim birimlerinin görüşünü alır.

KONGRELERE ÇAĞRI, TOPLANTI YETERSAYISI VE GÜNDEM MADDE - 37

- (1) İl kongresinin çağrı ve başvuruları il yönetim kurulunca, ilçe kongresinin çağrı ve başvuruları ilçe yönetim kurulunca yapılır. İl ve ilçe kongrelerinin yeri, günü, saati ve gündemi, yönetim kurullarınca en az on beş (15) gün önce il ve ilçe başkanlıklarında ilan edilir. Bu ilanda, ilk toplantıda yeterli çoğunluk sağlanamazsa ikinci toplantının yeri, günü ve saati de belirtilir. İkinci toplantının aynı gün yapılması durumunda her iki toplantının arası üç (3) saatten az olamaz. Gazete ile ilan şartı aranmaz. İl ve ilçe kongreleri üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır. İlk toplantıda yetersayı sağlanamazsa ikinci toplantı katılanlarla yapılır. Şu kadar ki, bu sayı seçilecek yönetim kurulu üye tamsayısının iki katından az olamaz.
- (2) Kongreyi başkan ya da görevlendireceği bir yönetim kurulu üyesi açar.
- (3) Gündem, yönetim kurullarınca belirlenir. Üst örgüt biriminin ya da kongre üyelerinin onda birinin yazılı isteği ile gündeme ekleme yapılabilir. Kongre, çoğunluk kararıyla gündemin sırasında değişiklik yapabilir.

DELEGELİK, KONGRE ÜYELİĞİ VE SÜRESİ MADDE - 38

- (1) Bir kongreye ya da kurultaya katılmak üzere muhtarlık bölgesinde ve kongrelerde seçilen partiliye “delege”, partide aldıkları görev nedeniyle kongrelere katılanlara “doğal delege” bunların tümüne “kongre üyesi” denir. İlçe kongre delegesi seçimlerinde, kongre takviminin ilanından bir (1) yıl önceki parti üye listesi seçmen listesi olarak esas alınır. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay’da değiştirilen fıkra)**
- (2) Kongre üye tamsayısı, seçilmiş ve doğal delegelerin toplam sayısındır.
- (3) Delegelerin kongre üyeliği süresi, seçildikleri kongreyi izleyen olağan kongreye kadardır. Delegelerin görevi, yenileri seçilinceye kadar devam eder.
- (4) Örgüt birimi, üst örgütün kongresinin ilan edildiği tarihten önce kongresini yapamazsa, üst örgütün kongresine katılamaz.
- (5) İlçe kongresi delege sayısı en çok dört yüzdür (400). İl kongresi delege sayısı en çok altı yüzdür (600). Üye sayısı elliden (50) az olan ilçelerde kongre yapılmaz. Bu ilçelerde nüfus ölçütüne göre başkan ve yönetim kurulu, il yönetim kurulu tarafından oluşturulur.
- (6) İl ve ilçe kongrelerinin delege sayıları ile bu delegelerin ilçe ve muhtarlık bölgelerine dağılımı, partinin son milletvekili genel seçiminde, o yerlerde aldığı oyla orantılı olarak Merkez Yönetim Kurulu tarafından saptanır.

- (7) Delege seçimlerinde, genel merkezde tutulan ve siyasi parti siciline bildirilmiş olan üye kütüğü esas alınır.
- (8) Delege seçimlerine ilişkin öteki konular yönetmelikle düzenlenir.

KONGRE BAŞKANLIK KURULU

MADDE - 39

- (1) Kongre açıldıktan sonra kongre üyeleri ya da partililer arasından bir başkan, kongre üyeleri arasından bir başkan yardımcısı ve en az bir yazman seçilir.
- (2) Disiplin kurulları başkan ve üyeleri, kongre başkanlık kurullarında görev alamazlar.

KONGRE OTURUMU, GÖRÜŞMELER VE KARAR İLKELERİ

MADDE - 40

- (1) Aksine karar alınmadıkça, kongre oturumları açıktır.
- (2) Kongreler, aksine hüküm bulunmayan durumlarda, hazır bulunanların salt çoğunluğu ile karar alırlar.
- (3) Kongrelerde çalışma ve hesap konuları, bunlarla ilgili raporlar okunduktan sonra görüşülüp onaylanabilir.
- (4) Aksine karar yoksa kararlar, işari oylama ile alınır.

- (5) Kongrelerde gündem konuları sıra ile ele alınır; söz isteyenlere sırayla söz verilir. Konularla ilgili söz süreleri, konuların görüşülmesine başlanırken kongrece saptanır.
- (6) Onur üyeleri ve geçici kurul başkan ve üyeleri söz alabilir, önerilerde bulunabilir; ancak oy kullanamazlar.
- (7) Üst örgüt yönetim kurulu başkanı ya da temsilcisine, Parti Meclisi, Yüksek Disiplin Kurulu ve o ilin TBMM üyelerine istediklerinde, sıra gözetilmeksizin söz verilir.
- (8) İstekli olması halinde çalışma raporu üzerinde beş (5), diğer konularda üç (3) üye konuşmadan yeterli önergesi oylanmaz. Çalışma raporuna yazılı olarak karşı oy vermeyen yönetim kurulu üyesi rapor üzerinde konuşamaz.

KONGRELERDE ADAYLIK

MADDE - 41 (06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen madde)

- (1) Kongrelerde başkan adayı olabilmek için kongre üye tamsayısının en az yüzde onunun (%10), en çok yüzde on beşinin (%15) yazılı önerisi gerekir. Adaylar yüzde on beşten (%15) çok imza toplayamaz, kongre başkanlığına sunamaz. Kongrelerde adaylar, seçimlere geçilmeden önce saptanır. Aday olmayanlar seçilemez. Başkanlık için sadece bir adaya imza verilebilir. Birden çok adaya imza veren delege, kongre başkanlık kurulunca çağrılır ve hangi aday için imza verdiği saptanır. Aksi halde mükerrer imzalar tüm adaylar için geçersiz olur. Bu nedenle imza sayısı yetersayının altına düşenlere, tamamlamak için bir kez olmak üzere makul süre verilir.

- (2) Nüfusu 20.000'den fazla olan yerlerde milletvekilleri, belediye ve il genel meclis üyeleri, kongrelerde aday olamazlar ve ilçe kongre delegesi olarak seçilemezler, il/ilçe başkanı ve yönetim kurulu üyesi olamazlar.
- (3) Büyükşehir sınırları içinde kalan nüfusu 20.000'den fazla olan yerlerde partili belediyeler, bunların bağlı kuruluşları ve iştiraklerinde çalışanlar kongrelerde aday olamazlar ve ilçe kongre delegesi olarak seçilemezler, il/ilçe başkanı ve yönetim kurulu üyesi olamazlar.
- (4) Bu hüküm doğal delegeliğe engel değildir.

SEÇİMLERDE KULLANILACAK OY PUSULASI VE OYLAMA MADDE - 42

- (1) İl ve ilçe kongre seçimlerinde kural, çarşaf listedir. Çarşaf liste, tüm adayların yer aldığı tek ve ortak listedir. Çarşaf listede adaylar, kongre başkanlık kurulunca çekilen kurada belirlenen harften başlamak üzere soyadı esasına göre sıralanır. Oylama, seçilecek sayıda adayın adının yanına işaret konularak yapılır. Oy pusulasında, fazla işaretlenmiş, seçilecek üye ya da delege sayısının yüzde doksanından (%90) az işaretlenmiş bölüm geçersizdir. Adayların aldıkları oy sırasına göre genel sıralama yapılarak asıl ve yedek üyeler belirlenir. En çok oy alanlar asıl, ondan sonra gelenler yedek üye seçilmiş olur. Eşit oy alanlar arasında adçekme yoluyla sıra saptanır. Seçilenlerin saptanmasında cinsiyet ve gençlik kotasına uyulur.

- (2) Gündemin çalışma raporu ve görüşmeler maddesine geçilmeden önce kongre üye tamsayısının onda birinin (1/10) yazılı önerisi üzerine blok liste usulü ile seçimlerin yapılmasına karar verilebilir.
- (3) Blok liste, başkan adayı tarafından sunulan, seçilecek sayıda, asıl ve yedek üye adayları ile delege adaylarının yer aldığı listedir. Liste, yedek üyelikler hariç soyadına göre alfabetik sırayla hazırlanır. Cinsiyet ve gençlik kotasına uyulur. Delege adaylığı hariç, bir aday blok listelerden yalnızca birinde yer alabilir. Bir adayın birden çok listede yer alması halinde kongre başkanlık kurulunca adayın hangi listede yer almak istediği saptanır. Aksi halde adayın listelerdeki adaylığı düşer. Blok listelerde yer almayanlar bireysel aday olabilir. Blok listede yazılı adlar çizilebilir, çizilen adlar yerine yeni ad yazılabilir. Adayın en çok oy aldığı listedeki oyu ile adının yer almadığı listelerde çizilip yazılmak suretiyle aldığı oylar toplanır. Oy pusulasında, seçilecek üye sayısından fazla ya da yüzde doksanından (%90) az ad yazılı bölüm geçersizdir. Aldıkları oya göre seçilenler saptanır. Eşit oy alanlar arasında kura çekilir.
- (4) Çarşaf ve blok listelerde; başkan, yönetim kurulu asıl ve yedek üyeleri, varsa disiplin kurulu asıl ve yedek üyeleri, üst kademe delegeleri ayrı ayrı yer alır. Listeler başkanlık kurulunca kesinleştirilir, seçim kurulunca mühürlenerek oy pusulasına dönüştürülür.
- (5) Seçimlerde, kongre üye tamsayısının beşte birinden (1/5) az oy alanlar, kota uygulaması kapsamındakiler de içinde olmak üzere asıl ya da yedek üyeliğe seçilmiş sayılmazlar.

- (6) Kongrede sıra seçimlere geldiğinde, kongre başkanlık kurulu görevi, yetkili ve görevli seçim kurulu başkanlığına bırakır.
- (7) Kongreler ve seçimlere ilişkin diğer tüm konular yönetmelikle düzenlenir.

OLAĞANÜSTÜ KONGRELER

MADDE - 43

- (1) Üst örgüt yönetim kurulu kararıyla ya da kongre üyelerinin beşte birinin (1/5), on beş (15) günlük süre içinde noterden onaylı imzalarıyla yaptıkları başvurular üzerine yönetim kurulunun çağrısıyla en geç kırk beş (45) gün içerisinde olağanüstü kongre yapılır.
- (2) Üyetamsayısınınbeştebirinin(1/5) toplamış olduğu imzalarla olağanüstü kongreye gidilebilmesi için imzaların on beşinci günün bitiminden itibaren yedi (7) gün içerisinde ilgili örgüte teslim edilmesi gerekir. On beş (15) günün bitiminden sonra imza çekilmesi hüküm ve sonuç doğurmaz.
- (3) Olağanüstü kongrenin gündemi, isteyenlerce düzenlenir. Üyelerin başvurusunun aynı (ortak) gündemle yapılması gerekir. Olağanüstü kongrelerde gündemden başka bir konu görüşülemez. Seçim yapılamaz.
- (4) Ancak olağanüstü kongreyi isteyenlerin sayısı kongre üye tamsayısının salt çoğunluğunu sağlıyorsa, olağanüstü kongrenin gündemine, güven oylaması ve seçim maddeleri konabilir. Bu takdirde seçim yapılabilir.

- (5) Toplantı çağrısı yapılmadığı takdirde, üst örgüt yönetim kurulu olağanüstü kongrenin toplanmasını ve yapılmasını sağlar.
- (6) Kongreler Takvimi ilan edildikten sonra olağanüstü kongre yapılması, süreç takvimden önce başlamış olsa bile Merkez Yönetim Kurulunun iznine bağlıdır.
- (7) Olağanüstü kongrelere ilişkin diğer tüm konular yönetmelikle düzenlenir.

İTİRAZ

MADDE - 44

- (1) İl ve ilçe kongrelerinde seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile seçim sonuçlarına, tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki (2) gün içinde, yetkili ve görevli seçim kuruluna itiraz edilir. İlçe seçim kurulunun kararı kesindir.
- (2) İlçe kongresi delege seçimleri ile ilgili itirazlar, sonuçların ilan tarihinden itibaren iki (2) gün içinde o ilçede kayıtlı üyelerce ilçe yönetim kuruluna yapılır. İlçe Yönetim Kurulu iki (2) gün içinde karar verir. Bu karara karşı iki (2) gün içinde il yönetim kuruluna itiraz edilebilir. İl yönetim kurulunun iki (2) gün içinde vereceği karar kesindir.
- (3) İlçe kongresinin seçim dışındaki kararlarına ilişkin itirazlar, kongre üyelerince iki (2) gün içinde il yönetim kuruluna yapılır. İl yönetim kurulunun iki (2) gün içinde vereceği kararlar kesindir.

- (4) İl kongresinin seçim dışındaki kararlarına ilişkin itirazlar, kongrenin bitişini izleyen iki (2) gün içinde kongre üyelerince Merkez Yönetim Kuruluna yapılır. Merkez Yönetim Kurulunun yedi (7) gün içinde vereceği karar kesindir.
- (5) İtirazlar, yetkili kurullara yazılı olarak yapılır. İtiraz, işlemin yürütülmesini durdurmaz.

KURULTAY MADDE - 45

- (1) Kurultay, partinin en yüksek organıdır. Yasa ve tüzük kuralları içinde, toplumun ve ülkenin genel sorunlarını ve parti tutumunu görüşüp karara bağlar.
- (2) Kurultayda Genel Başkan, Parti Meclisi üyeleri ve Yüksek Disiplin Kurulu üyeleri gizli oyla seçilir.

KURULTAY ÜYELERİ MADDE - 46

- (1) Kurultay, doğal ve seçilmiş üyelerden oluşur.
- (2) Doğal üyeler Genel Başkan, Parti Meclisi üyeleri, TBMM'nin partili üyeleri ve partili bakanlar, Yüksek Disiplin Kurulu Başkanı ve üyeleridir. Seçilmiş üyeler il kongrelerinde o ilin TBMM üye sayısının iki katı olarak seçilen kurultay delegeleridir.

- (3) Parti üyeliği devam etmek kaydıyla genel başkanlık, parti meclisi üyeliği, yüksek disiplin kurulu başkan ve üyeliği, cumhurbaşkanlığı, bakanlık, TBMM üyeliği yapmış olanlar; kurultay üyesi olmayan il başkanları ile kadın ve gençlik kolları genel başkanları, parti üyesi büyükşehir ve il belediye başkanları, meslek örgütleri ve sendikaların en üst birimlerinin partili başkanları onur üyesidir.

KURULTAYA ÇAĞRI VE GÜNDEM

MADDE - 47

- (1) Kurultay iki yılda bir toplanır. Bir yıldan fazla ertelenemez. Kurultayın toplanacağı yer, gün ve saat ile gündemi Parti Meclisince belirlenir ve en az otuz (30) gün önce Genel Başkanca duyurulur. Birinci toplantıda çoğunluk sağlanamaması nedeniyle ikinci toplantının yapılması halinde iki toplantı arasındaki süre en az üç (3) saat olmalıdır.
- (2) Kurultay tarihinden yedi (7) gün öncesine kadar Genel Başkanlığa ulaşmak koşulu ile kurultay üye tamsayısının en az beşte birinin (1/5) imzasını taşıyan konular geçici gündeme alınır. Bu konuların görüşülebilmesi, kurultayın kararına bağlıdır. Oylamadan önce önergede imzası olanlardan birisi ile Merkez Yönetim Kurulu adına bir üye konuşabilir.

OLAĞANÜSTÜ KURULTAY MADDE - 48

- (1) Genel Başkan; doğrudan ya da Parti Meclisinin kararı ya da kurultay üye tamsayısının beşte birinin (1/5) on beş (15) günlük süre içinde noterden onaylı imzaları ile yaptıkları başvuru üzerine olağanüstü kurultayı toplantıya çağırır.
- (2) Birden fazla çağrının bulunması halinde, Genel Başkan bu çağruları birleştirebilir. Birleştirilerek yapılan olağanüstü kurultay çağrısının gündeminde, her çağrının gündemi ayrı ayrı yer alır ve ayrı ayrı oylanır.
- (3) Üye tamsayısının beşte birinin (1/5) talebiyle kurultayın olağanüstü toplantıya çağrılabilmesi için imzaların, on beşinci (15) günün bitiminden itibaren yedi (7) gün içerisinde Genel Başkanlığa teslim edilmiş olması gerekir. On beşinci günün bitiminden sonra imza çekilmesi hüküm ve sonuç doğurmaz.
- (4) Olağanüstü kurultayın gündemi, isteyenlerce düzenlenir. Üyelerin başvurusunun aynı (ortak) gündemle yapılması gerekir. Olağanüstü kurultayda gündemden başka bir konu görüşülemez. Seçim yapılamaz. Ancak Genel Başkan gündeme seçim maddesi koyabilir.
- (5) Olağanüstü kurultay isteminde bulunan kurultay üyelerinin sayısı üye tamsayısının salt çoğunluğunu sağlıyor ise gündeme, güvenoyu ve seçim maddesi konulabilir.

- (6) Olağanüstü kurultay, en az on beş (15) gün önce ilgililere duyurulmak koşuluyla en geç kırk beş (45) gün içinde yapılır.

AÇILIŞ VE BAŞKANLIK KURULU

MADDE - 49

- (1) Kurultay toplantı yetersayısı, üye tamsayısının salt çoğunluğudur. İlk toplantıda yeterli çoğunluk sağlanamazsa ikinci toplantı katılanlarla yapılır.
- (2) Kurultayı Genel Başkan ya da görevlendireceği bir Merkez Yönetim Kurulu üyesi açar.
- (3) Kurultay açıldıktan sonra Kurultay üyeleri ya da partililer arasından bir başkan ile kurultay üyeleri arasından yetersayıda başkan yardımcısı ve yazman üye seçilerek “Başkanlık Kurulu” oluşturulur.

KURULTAY GÖRÜŞMELERİ VE KARARLARI

MADDE - 50

- (1) Kurultayda gündemdeki konular görüşülür. Aksine hüküm yoksa kararlar işari oylamayla ve hazır bulunanların salt çoğunluğuyla alınır.

- (2) Kurultaya sunulacak rapor ve karar tasarıları ile ilgili hazırlık komisyonları oluşturulur. Hazırlık komisyonları; Genel Başkanca görevlendirilecek üç Parti Meclisi üyesi, TBMM Grubunca görevlendirilecek iki TBMM üyesi, il başkanlıklarının görevlendireceği o il kongresinde seçilmiş bir kurultay üyesi, Gençlik Kolları Merkez Yönetim Kurulunca görevlendirilecek bir genç kurultay üyesi, Kadın Kolları Merkez Yönetim Kurulunca görevlendirilecek bir kadın kurultay üyesi ve Yüksek Disiplin Kurulunca görevlendirilecek bir üyeden oluşur. Komisyonlar, Kurultaydan önce toplanarak rapor ve karar tasarılarını görüşürler. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (3) Kurultayda TBMM Grubundan iki (2); illerden, Gençlik Kolları, Kadın Kolları ve Yüksek Disiplin Kurulundan birer temsilci kurultay komisyonlarına seçilir. Genel Başkanca belirlenen üç (3) Parti Meclisi üyesi de kurultay komisyonlarına katılır. Hazırlık komisyonlarından geçen rapor ve karar tasarıları, kurultay komisyonlarınca görüşülüp kurultaya sunulur. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (4) Kurultay komisyonlarında görüşme konusu yapılmış rapor ve karar tasarıları dışında önerge verilemez, görüşme ve oylama yapılamaz.
- (5) Parti Meclisi raporuna karşı oy yazısı koymamış olan üye, kurultayda rapor üzerine konuşamaz.

KURULTAYDA SEÇİMLER

MADDE - 51

- (1) Seçimlere geçilmeden önce adaylar saptanır. Aday olmayanlar seçilemez.
- (2) Genel Başkan adayı olmak için kurultay üye tamsayısının en az yüzde beşinin (%5), en çok yüzde onunun (%10) yazılı önerisi gerekir. Yüzde ondan çok imza kurultay başkanlığına sunulamaz. Mevcut genel başkan isteği üzerine adaydır; imza toplamaz, adına imza toplanamaz. Genel Başkan adaylarından sadece birisi için imza verilebilir. Birden çok genel başkan adayına imza veren kurultay üyesi, başkanlık kurulunca çağrılır ve hangi aday için imza verdiği saptanır. Aksi halde mükerrer imzalar tüm genel başkan adayları için geçersiz olur. Bu nedenle imza sayısı yetersayının altına düşenlere, tamamlamak için bir kez olmak üzere makul süre verilir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (3) Parti Meclisi üyeliğine aday olmak için en az on (10) kurultay delegesinin ya da Genel Başkanın yazılı önerisi gerekir.

- (4) Seçimlerde kural, çarşaf listedir. Çarşaf liste, tüm adayların yer aldığı tek ve ortak listedir. Çarşaf listede adaylar, kurultay başkanlık kurulunca çekilen kurada belirlenen harften başlamak üzere, soyadı esasına göre sıralanır. Oylama, seçilecek sayıda adayın adının yanına işaret konularak yapılır. Genel başkan adayının tek olması halinde genel başkan için işarete gerek yoktur. Oy pusulasında, fazla ya da seçilecek üye sayısının yüzde doksandan (%90) az işaretlenmiş bölüm geçersizdir. Adayların aldıkları oy sırasına göre genel sıralama yapılarak asıl ve yedek üyeler belirlenir. En çok oy alanlar asıl, ondan sonra gelenler yedek üye seçilmiş olur. Eşit oy alanlar arasında adçekme yoluyla sıra saptanır. Seçilenlerin saptanmasında cinsiyet ve gençlik kotasına uyulur.
- (5) Gündemin çalışma raporu ve görüşmeler maddesine geçilmeden önce kurultay üye tamsayısının onda birinin (1/10) yazılı önerisi üzerine blok liste usulü ile seçimlerin yapılmasına karar verilebilir.
- (6) Blok liste, kurultayca seçilmiş genel başkan ya da genel başkan adayları tarafından sunulan, seçilecek sayıda asıl ve yedek Parti Meclisi ve Yüksek Disiplin Kurulu adaylarının yer aldığı listedir. Liste, yedek üyelikler hariç soyadına göre alfabetik sırayla hazırlanır. Cinsiyet ve gençlik kotasına uyulur. Bir aday blok listelerden yalnızca birinde yer alabilir. Bir adayın birden çok listede yer alması halinde kurultay başkanlık kurulunca adayın hangi listede yer almak istediği saptanır. Aksi halde adayın listelerdeki adaylığı düşer. Blok listelerde yer almayanlar bireysel aday olabilir. Blok listede yazılı adlar çizilebilir, çizilen adlar yerine

yeni ad yazılabilir. Adayın listedeki oyu ile adının yer almadığı listelerde çizilip yazılmak suretiyle aldığı oylar toplanır. Oy pusulasında, seçilecek üye sayısından fazla ya da yüzde doksanından (%90) az ad yazılı bölüm geçersizdir. Aldıkları oya göre seçilenler saptanır. Eşit oy alanlar arasında kura çekilir.

- (7) Çarşaf ve blok listelerde organlar, ayrı ayrı yer alır. Listeler başkanlık kurulunca kesinleştirilir, seçim kurulunca mühürlenerek oy pusulasına dönüştürülür.
- (8) Parti Meclisinin sekiz (8) asıl üyesi Bilim Kültür Sanat Platformu üyeleri içinden Genel Başkanın önereceği on iki (12) kişi arasından kurultayca seçilir; yedek üye seçilmez, cinsiyet kotası bu üyelikler için de uygulanır. Seçimlerin çarşaf ya da blok listeye yapılmasına bakılmaksızın bu seçim için ayrı oy pusulası kullanılır.
- (9) Seçimlerde kurultay üye tamsayısının dörtte birinden (1/4) az oy alanlar, kota kapsamındakiler dahil, asıl ve yedek üyeliğe seçilmiş sayılmazlar. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (10) Kurultay ile ilgili diğer tüm konular yönetmelikle düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

PARTİ ADAYLARININ SAPTANMASI

TBMM ÜYELİĞİ İÇİN ADAYLARIN SAPTANMASI

MADDE - 52 * (06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen madde)

- (1) TBMM üyeliği için adayların saptanmasında yöntemler önseçim, örgüt denetiminde önseçim, aday yoklaması, örgüt denetiminde aday yoklaması ve merkez yoklamasıdır. Hangi seçim çevresinde hangi aday saptama yönteminin kullanılacağına il örgütlerinin görüşü doğrultusunda Parti Meclisi karar verir.
- (2) Önseçimde adaylar yargı gözetim ve denetiminde sandık konularak üye kütüğünde kayıtlı üyelerin seçimiyle belirlenir. Aday yoklamasında adaylar yargı gözetim ve denetiminde sandık konularak partide belirli görevlere seçilmiş veya tüzüğün 5/14. maddesinde tanımlanan biçimde görevlerini yerine getiren üyelerin seçimiyle belirlenir.
- (3) Örgüt denetiminde önseçimde adaylar örgüt gözetim ve denetiminde sandık konularak üye kütüğünde kayıtlı üyelerin seçimiyle belirlenir. Örgüt denetiminde aday yoklamasında adaylar örgüt gözetim ve denetiminde sandık konularak partide belirli görevlere seçilmiş veya tüzüğün 5. maddesinin 14. fıkrasında tanımlanan biçimde görevlerini yerine getiren üyelerin seçimiyle belirlenir. Bu yöntemlerde seçimler yönetmelikle belirlenen usule göre örgüt içinde belirlenecek ilçe, il ve merkez seçim kurullarınca yürütülür.

* Bu maddeye ilişkin geçici madde bulunmaktadır.

- (4) Örgüt denetiminde önseçim ve örgüt denetiminde aday yoklamasında seçim sonuçları Parti Meclisinin kararıyla tespit edilerek Yüksek Seçim Kuruluna merkez yoklaması usulüne göre bildirilir. Parti Meclisi kararı tespit niteliğinde olup kesinleşen seçim sonuçlarını değiştirir nitelikte olamaz. Bu yöntemlerde kullanılacak oy pusulasında adayların bölge, cinsiyet, yaş vb. dağılımlarının dengeli olmasını sağlayacak önlemler alınır. Bunun için her seçim çevresinin özelliklerine göre oy kullanma esasları yönetmelikle belirlenir.
- (5) Örgüt denetiminde önseçim veya örgüt denetiminde aday yoklaması yapılan seçim çevrelerinde Parti Meclisi, TBMM üye tamsayısının yüzde on beşi (%15) kadar sırayı genel merkez kontenjanı olarak belirleyebilir. Bu kontenjan her bir seçim çevresinde toplam milletvekili sayısının yüzde on beşi (%15) kadar olabilir. Parti Meclisi ölçme değerlendirme yöntemlerinden yararlanarak genel merkez kontenjanına ayrılan sıraları üçte birine kadar ($1/3$) il örgütüne, üçte birine kadar ($1/3$) gençlik ve kadın kolları üyelerine, üçte birine kadar ($1/3$) TBMM'nin mevcut partili üyelerine ayırır. Gençlik ve kadın kolları üyelerine ayrılan sıraların en az dörtte biri ($1/4$) önceki seçimde milletvekili seçilmiş sıralara ayrılır. Fasıllar arası aktarma yetkisi Parti Meclisine aittir.
- (6) Merkez yoklamasında adaylar doğrudan Parti Meclisi tarafından belirlenir.

- (7) Önseçim, örgüt denetiminde önseçim, aday yoklaması ya da örgüt denetiminde aday yoklamasına katılanlar, merkez yoklaması, merkez adaylığı veya genel merkez kontenjanı için başvuramazlar.
- (8) En az bir seçim çevresinin aday listesinin ilk sırasında engelli adaya yer verilir.
- (9) Bir kişi en fazla üç dönem üst üste milletvekili seçilebilir. Yarıyı tamamlanmadan seçimlerin yenilendiği yasama dönemleri hesaba katılmaz. Önseçim, örgüt denetiminde önseçim, aday yoklaması, örgüt denetiminde aday yoklaması yöntemlerinde dönem koşulu aranmaz. Partinin milletvekili bulunmayan seçim çevrelerinde milletvekili çıkarmak veya bu seçim çevrelerinde partinin oyunu yükseltmek amacıyla Merkez Yönetim Kurulunun önerisi Parti Meclisi kararıyla dönem kuralı uygulanmayabilir.

TBMM ÜYELİĞİ İÇİN ADAYLIK ÖNKOŞULLARI VE İNCELEME MADDE - 53

- (1) TBMM üyeliğine adaylık için başvuranlar hakkında Merkez Yönetim Kurulu ön inceleme yapar ve Parti Meclisinin onayına sunar. Parti Meclisinin istemi reddetmesi üzerine durum, başvuru sahibine bildirilir.
- (2) Partiye üye olmadan aday olabilme Parti Meclisinin kararına bağlıdır.

CUMHURBAŞKANI ADAYININ SAPTANMASI

MADDE - 54

- (1) Cumhurbaşkanı adayı seçmen yoklaması, önseçim, aday yoklaması, merkez yoklaması yöntemlerinden biriyle belirlenir. Hangi yöntemin uygulanacağına Parti Meclisi karar verir.
- (2) Seçmen yoklaması, seçmen kütüğünde kayıtlı seçmenlerin katılımıyla yapılır. Önseçim, üye kütüğünde kayıtlı üyelerin katılımıyla yapılır. Aday yoklaması, Partide belli görevlere seçilmiş olan delegelerin katılımıyla yapılır. Merkez yoklamasında adayı Parti Meclisi saptar.
- (3) Yöntemlerin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

YEREL SEÇİMLERDE ADAYLARIN SAPTANMASI

MADDE - 55 *(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen madde)*

- (1) Yerel seçimlerde adayların saptanmasında yöntemler önseçim, örgüt denetiminde önseçim, aday yoklaması, örgüt denetiminde aday yoklaması ve merkez yoklamasıdır. Hangi seçim çevresinde hangi aday saptama yönteminin kullanılacağına ilçe ve il örgütlerinin görüşü doğrultusunda Parti Meclisi karar verir.

- (2) Önseçimde adaylar yargı gözetim ve denetiminde sandık konularak üye kütüğünde kayıtlı üyelerin seçimiyle belirlenir. Aday yoklamasında adaylar yargı gözetim ve denetiminde sandık konularak partide belirli görevlere seçilmiş veya tüzüğün 5. maddesinin 14. fıkrasında tanımlanan biçimde görevlerini yerine getiren üyelerin seçimiyle belirlenir.
- (3) Örgüt denetiminde önseçimde adaylar örgüt gözetim ve denetiminde sandık konularak üye kütüğünde kayıtlı üyelerin seçimiyle belirlenir. Örgüt denetiminde aday yoklamasında adaylar örgüt gözetim ve denetiminde sandık konularak partide belirli görevlere seçilmiş veya tüzüğün 5. maddesinin 14. fıkrasında tanımlanan biçimde görevlerini yerine getiren üyelerin seçimiyle belirlenir. Bu yöntemlerde seçimler yönetmelikte belirlenen usule göre örgüt bünyesinde belirlenecek ilçe, il ve merkez seçim kurullarınca yürütülür.
- (4) Örgüt denetiminde önseçim ve örgüt denetiminde aday yoklamasında seçim sonuçları Parti Meclisinin kararı ile tespit edilerek ilgili seçim kuruluna merkez yoklaması usulüne göre bildirilir. Parti Meclisi kararı tespit niteliğinde olup kesinleşen seçim sonuçlarını değiştirir nitelikte olamaz. Bu yöntemlerde kullanılacak oy pusulasında adayların bölge, cinsiyet, yaş, meslek vb. dağılımlarının dengeli olmasını sağlayacak önlemler alınır. Bunun için her seçim çevresinin özelliklerine göre oy kullanma esasları yönetmelikle belirlenir.

- (5) Merkez yoklamasında adaylar doğrudan Parti Meclisi tarafından belirlenir. Parti Meclisi bu yetkisini ilçe seçimleri için il veya ilçe yönetim kurullarına, belde seçimleri için ilçe yönetim kurullarına devredebilir.
- (6) Seçim kurullarına büyükşehir belediye başkanlığı aday listesi il başkanı ya da yetkilendirdiği kişi tarafından diğer tüm aday listeleri ilçe başkanı ya da yetkilendirdiği kişi tarafından sunulur. Genel Merkez aday listesi sunma yetkisini bunlardan başkasına verebilir.
- (7) Bir kişi en fazla üç dönem üst üste belediye başkanı, belediye veya il genel meclis üyesi seçilebilir. Önseçim, örgüt denetiminde önseçim, aday yoklaması, örgüt denetiminde aday yoklaması yöntemlerinde dönem koşulu aranmaz. Seçim çevresi değişikliğinde dönem istisnası, Merkez Yönetim Kurulu önerisi Parti Meclisi kararıyla uygulanabilir.

KOTALAR

MADDE - 56 * (06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen madde)

- (1) Örgüt denetiminde önseçim veya örgüt denetiminde aday yoklamasında seçimle belirlenen milletvekili, il genel meclisi ve belediye meclisi adaylıklarında, parti meclisi ve yüksek disiplin kurulu seçiminde, il ve ilçe yönetim kurullarının seçiminde, il kongre delegeleri ve kurultay delegeleri seçimlerinde yüzde elli (%50) cinsiyet kotası uygulanır.

* Bu maddenin yürürlüğüne ilişkin geçici madde bulunmaktadır.

- (2) Örgüt denetiminde önseçim veya örgüt denetiminde aday yoklamasında seçimle belirlenen milletvekili, il genel meclisi ve belediye meclisi adaylıklarında, parti meclisi seçiminde, il ve ilçe yönetim kurullarının seçiminde, il kongre delegeleri ve kurultay delegeleri seçimlerinde yüzde otuz (%30) gençlik kotası uygulanır. Bu kota 18-25 yaş aralığı için yüzde on (%10) gençlik kolları kotası; 26-40 yaş aralığı için yüzde yirmi (%20) çalışma çağı kotası olarak uygulanır.
- (3) Cinsiyet kotasıyla birlikte gençlik kolları ve çalışma çağı kotası özelliklerine beraber sahip olan aday her iki kotadan da sayılır.
- (4) Adaylık başvurusu olması halinde en az bir engelli ilçe ve il yönetim kurulları ile Parti Meclisinde yer alır.
- (5) Bu özelliklerde yetersayıda aday çıkmazsa katılan adaylarla tespit ve seçim yapılır.
- (6) Kotaların uygulanmasına ilişkin yöntem ve diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

ADAY SAPTAMA YÖNETMELİĞİ

MADDE - 57

- (1) Aday saptamaya ilişkin diğer tüm konular yönetmelikle düzenlenir.

ALTINCI BÖLÜM

PARTİ GRUPLARI

TBMM GRUBU MADDE - 58

- (1) Partili milletvekilleri TBMM Grubunu oluşturur.
- (2) TBMM Grubu, partinin programı, seçim bildirgesi, kurultay kararları ve Parti Meclisince belirlenen politikalar doğrultusunda yasama organında gerekli çalışmaları yürütür.

TBMM GRUBUNUN YÖNETİM İLKELERİ MADDE - 59

- (1) Genel Başkan, TBMM üyesi ise TBMM Grubunun ve grup yönetim kurulunun başkanıdır; değilse grup başkanı grup üyeleri arasından iç yönetmelikte gösterilen yöntemle seçilir.
- (2) TBMM Grubu, grup iç yönetmeliğinde belirlenen şekilde başkanvekilleri, grup yönetim kurulu ve grup disiplin kurulunu belirler.
- (3) Grup başkanvekillerinin her biri, grubun yasama çalışmalarının yürütülmesinde Genel Başkanın yardımcısıdır ve görevlendirildiği konularda onun vekilidir.
- (4) Yasama girişimlerinin düzenli biçimde yürütülmesi ve meclis çalışmalarında disiplinin sağlanması, grup yönetim kurulunun görevidir.
- (5) Genel Başkan tarafından görevlendirilen Merkez Yönetim Kurulu üyeleri, grup yönetim kurulu toplantılarına katılabilir, önerilerde bulunabilir; ancak oy kullanamazlar.

TBMM GRUBU ÜYELERİNİN GÖREVLERİ MADDE - 60

- (1) Yasama çalışmalarında partinin ilkelerine, tüzük ve programına, seçim bildirgesine, kurultay ve Parti Meclisi kararlarına, grup genel kurulu ve grup yönetim kurulu kararlarına uymakla yükümlüdürler.
- (2) Grup toplantısına ve grup kararlarına katılmamış olmak, alınan kararlara uyma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- (3) TBMM üyelerinin grup ödentilerinin miktarı ve böylece sağlanan gelirin, Grup ve Genel Merkez çalışmaları için hangi oranda paylaşılacağı, TBMM Grubunca karara bağlanır.
- (4) TBMM Grubuna ilişkin diğer tüm konular “TBMM Grup İç Yönetmeliği” ile düzenlenir.

BELEDİYE VE İL GENEL MECLİS GRUPLARI MADDE - 61

- (1) Belediye ve il genel meclislerindeki partili üyeler bir grup oluştururlar. Partili belediye başkanı, belediye meclisindeki parti grubunun doğal üyesidir.
- (2) İl başkanı il genel meclisi, büyükşehir ya da il belediye meclisi parti gruplarının, ilçe başkanı ilçe çevresindeki belediye meclisi parti gruplarının başkanıdır.

- (3) Merkez ilçe başkanları il belediye meclisi parti gruplarına üye olarak katılır; grup başkan yardımcısı olarak görev yaparlar.
- (4) Grup üyeleri partinin ilkelerine, tüzük ve programına, seçim bildirgesine, kurultayın ve kendi kongreleri ile grupların kararlarına uymakla yükümlüdürler.
- (5) Belediye başkanlarının yürütmeye ilgili yasal görevleri konusunda bağlayıcı grup kararı alınamaz.
- (6) Partili belediye başkanları ile belediye ve il genel meclisi üyelerinin grup aidatları ve böylece sağlanan gelirin grup ve parti çalışmaları için hangi oranda paylaşılacağı, ilgili il ya da ilçe yönetim kurulu ile grup yönetim kurulunun yapacağı ortak toplantıda karara bağlanır.
- (7) Belediye ve il genel meclisi parti gruplarının çalışma usulleri yönetmelikle düzenlenir.

YEDİNCİ BÖLÜM

DİSİPLİN İŞLEMLERİ

DİSİPLİN KURULLARININ GÖREVLERİ

MADDE - 62

- (1) Parti suçlarını cezalandırma görevi ve yetkisi disiplin kurullarına aittir.
- (2) Parti suçlarının yargı organlarının görev alanına girmesi, disiplin kurullarının görev yapmasına engel olmaz.

YETKİ

MADDE - 63

- (1) Parti Meclisi üyelerinin, Yüksek Disiplin Kurulu başkan ve üyelerinin, TBMM üyelerinin ve partili büyükşehir belediye başkanlarının parti suçu oluşturan eylemleri Parti Meclisinin istemi üzerine Yüksek Disiplin Kurulunca karara bağlanır.
- (2) İl başkanları, il yönetim kurulu üyeleri, il disiplin kurulu başkan ve üyeleri, il ve ilçe belediye başkanlarının parti suçu oluşturan eylemleri Merkez Yönetim Kurulunun istemi üzerine Yüksek Disiplin Kurulunca karara bağlanır.
- (3) Yukarıda sayılanlar dışındaki üyelerin ve görevlilerin parti suçu oluşturan eylemleri il yönetim kurulunun istemi üzerine il disiplin kurulunca karara bağlanır.
- (4) Partili TBMM üyelerinin grup disiplinine, iç yönetmeliğe, bağlayıcı grup kararlarına aykırı ya da göreviyle bağdaşmayan eylemlerinden doğan parti suçları Grup Yönetim Kurulunun istemi üzerine Grup Disiplin Kurulunca karara bağlanır.

- (5) İvedi durumlarda Merkez Yönetim Kurulu, il yönetim kurullarının tedbirli olarak görevden uzaklaştırma yetkilerini de kullanarak bir üyeyi yetkili il disiplin kuruluna veya doğrudan Yüksek Disiplin Kuruluna sevk edebilir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (6) İl yönetim kurulları, ilçelerden gelen dosyalar ve üyelerden gelen şikayetlerle ilgili olarak başvuru tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde karar verir. Bu süre içerisinde karar verilmemesi durumunda istek, reddedilmiş sayılır. Bu durumda ilçe yönetim kurulu ya da şikayetçi, yedi (7) gün içerisinde Merkez Yönetim Kuruluna itiraz edebilir.
- (7) Disipline sevk organının ve yetkili disiplin kurulunun belirlenmesinde ilgilinin parti suçu işlediği tarihteki görevi dikkate alınır. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**

TEDBİR MADDE - 64

- (1) Kesin çıkarma ve geçici çıkarma talebi ile disiplin kuruluna gönderen organ, tedbir niteliğinde olmak üzere üyeyi görevden uzaklaştırabilir. Bu durumda dosya üç (3) gün içinde görevli disiplin kuruluna gönderilir ve bu süre içinde karar, ilgiliye tebliğe çıkarılır.
- (2) Tedbir niteliğinde görevden uzaklaştırılanlar, tedbirin kaldırılması isteği ile görevli disiplin kuruluna tebliğ tarihinden itibaren üç (3) gün içinde başvurabilir. Bu istek yedi (7) gün içinde karara bağlanır.

- (3) İl disiplin kurullarının tedbirle ilgili kararlarına karşı Yüksek Disiplin Kuruluna üç (3) gün içinde itiraz edilebilir. Yüksek Disiplin Kurulu, tedbire itirazla ilgili başvuruları, kendisine ulaştığı tarihten itibaren yedi (7) gün içinde karara bağlar.
- (4) Haklarında tedbir kararı olan üyeler, üyelikten doğan haklarını kullanamazlar. Tedbir nedeniyle görevinden uzaklaştırılan üyenin hakkındaki hüküm kesinleşinceye kadar, yerine yedek üye çağrılmaz.

İL DİSİPLİN KURULU

MADDE - 65

- (1) İl kongresince seçilen dokuz (9) asıl ve beş (5) yedek üyeden oluşur. Nüfusu 500.000'i aşan illerde aday bulunması halinde asıl üyelerin en az dördünün, yedek üyelerin en az ikisinin hukukçu olması gerekir.
- (2) İl disiplin kurulu üyeleri, seçim sonuçlarının açıklanmasından itibaren bir hafta içinde il başkanının çağrısı ile en yaşlı üyenin başkanlığında üçte iki (2/3) çoğunlukla toplanır. Gizli oyla bir başkan, bir başkan yardımcısı ve bir sekreter üye seçer.
- (3) İlk toplantıda yeterli çoğunluk sağlanamazsa, kurul bir hafta sonra aynı gün ve yerde, aynı gündemle kendiliğinden toplanır.
- (4) İkinci toplantıda da üçte iki (2/3) çoğunluğun sağlanamaması halinde il disiplin kurulu kendiliğinden düşmüş sayılır. Bu durumda ilk kongreye kadar görev yapmak üzere Parti Meclisi tarafından yedekleriyle birlikte yeni kurul seçilir.

- (5) İl disiplin kurulları, en az ayda bir kez daha önce kurulca saptanan gün ve yerde kendiliğinden toplanır.
- (6) İl Disiplin Kurulunun üst üste üç olağan toplantısını ya da bir takvim yılı içerisinde toplam altı olağan toplantısını yapmaması halinde; il yönetim kurulunun başvurusu üzerine Parti Meclisi, il disiplin kurulunun düştüğünün tespitine karar verebilir. Bu durumda ilk kongreye kadar görev yapmak üzere Parti Meclisi tarafından yedekleriyle birlikte yeni kurul seçilir.

TBMM GRUP DİSİPLİN KURULU

MADDE - 66

- (1) Grup Genel kurulunca seçilen ve sayıları Grup İç Yönetmeliğinde belirlenen üyelerden oluşur. Çalışma usulleri ve diğer konular Grup İç Yönetmeliğiyle belirlenir.

YÜKSEK DİSİPLİN KURULU

MADDE - 67

- (1) Kurultayca seçilen on beş (15) asıl ve sekiz (8) yedek üyeden oluşur. Asıl üyelerin en az sekizinin (8), yedek üyelerin en az dördünün (4) hukukçu olması gerekir. Hukukçu kotası öncelikli olarak uygulanır.
- (2) Yüksek Disiplin Kurulu üyeleri seçim sonuçlarının açıklanmasından itibaren bir hafta içinde Genel Başkanın çağrısı ile en yaşlı üyenin başkanlığında toplanır. Üçte iki (2/3) çoğunluğun bulunması halinde gizli oyla kendi aralarında bir başkan, bir başkan yardımcısı ve bir sekreter seçerler.

- (3) İlk toplantıda yeterli çoğunluk sağlanamazsa kurul, bir hafta sonra aynı gün ve yerde, aynı gündemle toplanır. Bu toplantıda da yeterli çoğunluk sağlanamazsa kurul kendiliğinden düşmüş sayılır. Düşme tarihinden sonra kırk beş (45) gün içinde olağanüstü kurultay toplanarak yeni kurul seçilir. Kurultayda sadece Yüksek Disiplin Kurulu seçimi yapılır.
- (4) Yüksek Disiplin Kurulu, en az ayda bir kez daha önce kurulca saptanan gün ve yerde kendiliğinden toplanır. Üst üste üç olağan toplantısını ya da bir takvim yılı içerisinde toplam altı olağan toplantısını yapmaması veya üye tamsayısının toplantı yetersayısının altına düşmesi durumunda, Merkez Yönetim Kurulunun başvurusu üzerine Parti Meclisi, Yüksek Disiplin Kurulunun düştüğünün tespitine karar verebilir. Bu durumda, yeni kurulun seçimi için düşme tarihinden sonra kırk beş (45) gün içinde olağanüstü kurultay toplanır. Bu kurultayda sadece Yüksek Disiplin Kurulu seçilir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**

PARTİ SUÇLARI

MADDE - 68

- (1) Kesin çıkarma cezası gerektiren parti suçları;
 - a) Programa, tüzük kurallarına, kurultay, yetkili organ ve grup kararlarına aykırı davranmak,
 - b) Partide aldıkları görev ve sorumlulukla ve üyelikle bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak,

- c) Parti kayıt ve defterlerini gizlemek, bozmak, değiştirmek; görevi devir sırasında bunları teslim etmemek,
- d) Partinin temel ilkelerine aykırı siyasal çalışmalara ve eylemlere katkıda bulunmak,
- e) Parti adaylarına karşı ya da başka parti adaylarından yana açık ya da gizli çalışmak,
- f) Kurultay, kongre, grup ve meclis işlemlerinin, seçim çalışmalarının yasa, tüzük ve yönetmelik kurallarına uygun olmasını engellemek, bozmak, bozdurmak amacı ile yetkili organlara ve kişilere karşı tüzüğe uygun itirazlar dışında her türlü engelleyici davranışta bulunmak,
- g) Partiye üye yazımı ve temsille ilgili kuralları ığnemek, parti içi seçimlere hile karıştırmak,
- h) Parti çalışmalarında, özellikle kurultay ve kongrelerde üyelere ve görevlilere eylemli saldırıda bulunmak, çalışmayı engellemek ya da önlemek,
- i) Partiye ait ya da parti çalışmalarına özgülenmiş ekonomik değerleri zimmete geçirmek,
- j) Sandık kurulu asıl veya yedek üyeliği görevini özür belirtmeden yerine getirmemek.
(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)

- (2) Geçici çıkarma cezası verilecek parti suçları;
- a) Gerçeğe aykırı olarak partide kendisine belli görevler verilmiş gibi davranmak ve çalışmak,
 - b) Parti içinde ve toplumda her türlü ayrımcılık yapmak, bu doğrultuda açıklamalarda bulunmak,
 - c) Gizli yapılması ve gizli kalması kararlaştırılan toplantılardaki konuşmaları açıklamak,
 - d) Parti çalışmalarında üyelere eylemli saldırıda bulunmak, parti düzenini bozmak, çalışmalarını aksatmak.
- (3) Kınama cezası verilecek parti suçları;
- a) Parti yararlarını zedeleyici yayın ve propaganda yapmak,
 - b) Parti görevlilerine küçültücü sözler söylemek, parti çalışmalarını zorlaştırıcı eylem ve davranışlarda bulunmak,
 - c) Partili üyeler ve yöneticiler hakkında bilerek ve isteyerek aslı olmayan söylentiler çıkarmak, bunları yaymak,
 - d) Geçerli özrü olmaksızın seçimlerde oy kullanmamak,
 - e) Disiplin kurullarının incelemelerini zorlaştırmak, Yüksek Disiplin Kurulunun görevleriyle ilgili taleplerini belirtilen süre içerisinde yerine getirmemek,
 - f) Partiye ait ya da parti çalışmalarına özgülenmiş ekonomik değerleri usulsüzce kullanmak,

- g) Kurultayda, kongrelerde ve danışma kurullarında disiplin kurullarına gönderme işlemleri ile disiplin kurullarının kararları üzerinde görüşme yapmak, karar almak.
- (4) Uyarma cezası verilecek parti suçları;
- (a) Partililerin kişilikleri ile uğraşmak, parti üyeleri hakkında küçük düşürücü sözler söylemek, sövmek,
- (b) Parti binalarına ve mallarına zarar vermek,
- (c) Tutulması gereken defterleri usulüne uygun olarak tutmamak.
- (5) Yukarıda yazılı olan tutum, davranış ve eylemler ile bunların yapılmasını desteklemek, kolaylaştırmak ve övmek parti suçudur.

DİSİPLİN CEZALARI

MADDE - 69

- (1) Disiplin cezaları “uyarma”, “kınama”, “geçici çıkarma” ve “kesin çıkarma”dır.
- (2) Uyarma, yazılı olarak dikkat çekmektir. Kınama, yazılı olarak kusur bildirmektir. Geçici çıkarma, üyenin partiden bir yıldan iki yıla kadar ilişkisinin kesilmesidir. Kesin çıkarma, üyenin süresiz olarak parti ile ilişkisinin kesilmesidir.
- (3) Kınama cezası alanlar bir (1) yıl süre ile parti organlarına seçilemezler, seçilmiş iseler görevden alınırlar.
- (4) Geçici çıkarma cezası alanlar, bu süre içinde parti üyelerine tanınan hakları kullanamazlar ve

cezalarının tamamlanmasından itibaren altı (6) ay süre ile parti organlarına seçilemezler. Geçici çıkarma cezasının uygulanması sırasında kişinin, parti programına, tüzüğüne ve yetkili organların bağlayıcı kararlarına uyma yükümlülüğü devam eder.

- (5) Disiplin kurulları; tedbirli olarak disipline sevk edilenler yönünden tedbir kararının verildiği ve varsa kaldırıldığı tarihi kararda belirtir.
- (6) Disipline sevk işlemini gerçekleştiren organ, suçlama konusu olan eylemi ve uygulanmasını istediği cezayı açıkça belirtir. Disiplin kurulu, isnat edilen eylem ile bağlı, hukuki nitelendirme ve uygulanması istenen ceza hükmüyle ise bağlı değildir.
- (7) Disiplin cezası alanlardan, aynı parti suçunu yineleyenlere bir üst ceza verilir.
- (8) Disiplin suçunun, basın yayın organları ya da sosyal medya araçlarıyla işlenmesi halinde eylemin ağırlığına göre bir üst cezayı gerektiren hüküm uygulanabilir.
- (9) Parti suçu olarak nitelendirilen eylemin, hafifletici nitelikte koşulların bulunması ve etnik pişmanlığın varlığı halinde eylemin gerektirdiği ceza yerine bir alt cezayı gerektiren hüküm uygulanabilir.

KARARLAR VE İTİRAZ MADDE - 70

- (1) Kendilerine gönderilen dosyaları il disiplin kurulları iki (2) ay, Yüksek Disiplin Kurulu dört (4) ay içinde karara bağlar.

- (2) Disiplin kurulları, öngörülen süre içinde sonuçlandırılmayacak disiplin dosyaları için gerekçesini belirterek Parti Meclisinden ek süre isteyebilir. Verilecek ek süre bir aydan uzun olamaz. Bu süreler içinde karar verilmemesi halinde disiplin oluşturması düşer.
- (3) Yüksek Disiplin Kurulu ve Grup Disiplin Kurulu kararları kesindir.
- (4) İl Disiplin Kurulu kararlarına karşı kararın bildirilmesinden itibaren on (10) gün içinde; disipline sevk edilen, eylemden zarar gören, sevk eden organ ve soruşturmanın ilçe yönetim kurulu talebiyle başlatılması halinde ilçe yönetim kurulu, Yüksek Disiplin Kuruluna itiraz edebilir.

DİSİPLİN KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK İLKELER VE KURALLAR MADDE - 71

- (1) Disiplin cezası alan üye, bağışlanmış olsa bile cezanın kesinleşme tarihinden itibaren dört (4) yıl içerisinde disiplin kurulu üyeliğine aday olamaz. Disiplin kurulu üyesiyken disiplin cezası alan üyenin disiplin kurulu üyeliği, kararın kesinleşmesiyle sona erer.

- (2) Özür bildirmeden üst üste üç olağan toplantıya katılmayan üyenin disiplin kurulu üyeliği düşer. Üyeliğin düştüğünü saptayan disiplin kurulu kararına karşı beş (5) gün içinde itiraz edilebilir. İtiraz makamı il disiplin kurulu üyeleri yönünden Yüksek Disiplin Kurulu, Yüksek Disiplin Kurulu üyeleri yönünden Parti Meclisi, Grup Disiplin Kurulu üyeleri yönünden Grup Genel Kuruludur. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.
- (3) Disiplin kurulları üyeliklerinde boşalma olması durumunda, yedek üyeler sıra ile çağırılır. Yüksek Disiplin Kurulu ve Grup Disiplin Kurulu üyeliği için Genel Başkan, İl Disiplin Kurulu için il başkanı yedekleri göreve çağırır.
- (4) Yedek üyelerin tamamının çağrılmasından sonra üye sayısı toplantı yetersayısının altında kalmışsa, disiplin kurulu yedekleriyle birlikte düşmüş sayılır. Yeni il disiplin kurulu Parti Meclisince seçilir. Yüksek Disiplin Kurulunun düşmüş sayılması halinde; yeni kurulun seçimi için düşme tarihinden itibaren kırk beş (45) gün içinde olağanüstü kurultay toplanır. Bu kurultayda sadece Yüksek Disiplin Kurulu seçilir. Grup Disiplin Kurulu için yeni seçim TBMM Grubunca yapılır.
- (5) Siyasi Partiler Kanununun 102. maddesinin 2. bendi uyarınca, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının partiden kesin olarak çıkarılmasını istediği üye, Merkez Yönetim Kurulunca gecikmeksizin Yüksek Disiplin Kuruluna gönderilir. Yüksek Disiplin Kurulu, gecikmeksizin toplanarak konuyu öncelikle görüşür ve yedi (7) gün içinde karar bağlar. Üye, kurulun konuyu ele aldığı ilk toplantıda, yazılı ya da sözlü olarak savunma yapabilir.

- (6) Disiplin kurullarına sevk edilen partili, yazılı ya da sözlü savunma hakkına sahiptir. Savunma için süre çağrı belgesinin tebliğinden itibaren on beş (15) gündür. Seçimlerde ya da herkesin gözü önünde açıkça ya da yayın yoluyla işlenen disiplin suçlarında bu süre yedi (7) gündür. Savunma süresini geçirenler, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.
- (7) Disiplin Kurulları, üye tamsayısının en az üçte iki (2/3) çoğunluğu ile toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar verir. Kesin çıkarma cezası üye tamsayısının çoğunluğu ile alınır. Disiplin Kurulları gerekli durumlarda tanık dinleyebileceği gibi gerekli bulduğu her türlü belge ve bilgiyi ilgili yerlerden isteyebilir.
- (8) Disiplin cezasını gerektiren eylemin gerçekleştirildiği tarihten itibaren iki (2) yıl içinde disipline sevk kararı verilmemesi halinde, ilgili hakkında disiplin kovuşturması yapılamaz.
- (9) Disiplin Kurulu kararları, kesinleştiği tarihten itibaren uygulanır. Tedbirli geçen süreler, cezaya bağlı sürelerden düşülür.
- (10) Kesinleşen disiplin kurulu kararları, tüm parti organlarınınca derhal, olduğu gibi ve süresince uygulanır.
- (11) Disiplin Kurulu üyeleri ile Parti arasında bir hizmet bağı kurulamaz, kendilerine Partiden hiç bir gelir sağlanamaz.
- (12) Kurultayda, kongrelerde ve danışma kurullarında disiplin kurullarına gönderme işlemleri ile disiplin kurullarının kararları üzerinde görüşme yapılamaz, karar alınamaz.

- (13) Disiplin kovuşturması işlemlerindeki tebligat, üyenin parti kütüğünde yazılı adresine yapılır. Bu adrese yapılan tebligat, geçerli kabul edilir.
- (14) Örgüt birimleri, disiplin kurullarının incelemelerini kolaylaştırmak ve isteklerini sürelerinde yanıtlamak zorundadır.
- (15) Üyenin hakkındaki disiplin soruşturması devam ederken parti üyeliğinden istifa etmesi halinde disiplin soruşturması durdurulur. İstifa eden üyenin yeniden üyelik başvurusunda bulunması halinde hakkındaki soruşturma kaldığı yerden devam eder. Ancak üye hakkındaki disiplin soruşturması kesin hükme bağlanıncaya kadar parti içi seçme ve seçilme haklarını kullanamaz.

BAĞIŞLAMA MADDE - 72

- (1) Kesinleşen cezaları bağışlama yetkisi, Yüksek Disiplin Kurulunun ve parti üyeliğinin devam etmesi durumunda cezanın kesinleştiği tarihteki başkan veya sekreterinin görüşü alınarak Parti Meclisindedir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen fıkra)**
- (2) Parti Meclisi bağışlama yetkisini ceza alanın yazılı isteği üzerine ve disiplin kuruluna gönderen örgüt biriminin görüşünü alarak kullanır.
- (3) Merkez Yönetim Kurulu, bağışlanmak isteyen yazılı başvurusu üzerine isteği, disiplin kuruluna gönderen örgüt biriminin görüşünü de alarak disiplin dosyası ile birlikte Parti Meclisine sunar. Gönderen organın Parti Meclisi olması halinde görüş, Merkez Yönetim Kurulu tarafından bildirilir.

(4) Parti Meclisi kararını gizli oyla verir.

YÖNETMELİK MADDE - 73

(1) Disiplin işlerine ilişkin öteki bütün konular yönetmelikle düzenlenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

GELİR KAYNAKLARI HARCAMALAR
VE HESAP İŞLERİ

GELİR KAYNAKLARI MADDE - 74

- (1) Partinin gelir kaynakları şunlardır:
- a) Üyelik aidatı,
 - b) Partinin TBMM ve yerel yönetimler üyelerinden alınan grup ödentisi,
 - c) Adaylık için başvuranlardan alınan adaylık ödentisi,
 - d) Parti yayınlarının satış karşılıkları,
 - e) Parti bayrağı, flaması, rozeti ve benzeri tanıtma malzemesi satışlarından sağlanan gelirler,
 - f) Parti kimlik belgelerinden ve yenilenmesi nedeniyle alınan karşılıklar,
 - g) Parti lokallerinin işletilmesinden sağlanan gelirler,
 - h) Partinin düzenlediği her türlü toplumsal girişim ve gösterilerden sağlanan gelirler,
 - i) Partinin malvarlığından sağlanan gelirler,
 - j) Siyasi Partiler Yasasında belirlenen miktarı aşmayacak bağışlar,
 - k) Siyasi Partiler Kanununun 110. maddesi uyarınca partiye intikal edecek taşınır ve taşınmaz mallar ile doğmuş ve doğacak her türlü hak ve alacaklar,

l) Yasaya göre devletçe sağlanan gelirler.

(g) ve (i) bentlerinde yazılı olanlar dışındaki gelirler için vergi, resim ve harç ödenmez.

(g) bendinde yazılı parti lokallerinin işletilmesinden elde edilen gelirler, ticari nitelik taşımayan işletme çalışmaları sonucunda sağlanmışsa, bu gelirler için de vergi, resim ve harç ödenmez.

(i) bendinde yazılı gelirlerden partinin sahip olduğu ve ticari olarak işletilen basımevlerinin gelirleri ile taşınmaz mallardan sağlanan gelirler için vergi, resim ve harçlara ilişkin yasa hükümleri uygulanır.

- (2) Yukarıda yazılı gelirler, partinin hangi örgüt yönetim birimince ya da görevlisince sağlanmış olursa olsun, parti tüzelkişiliğindedir.
- (3) Gelirler, partinin tüzelkişiliği adına ve makbuz karşılığında toplanır.

HARCAMALAR MADDE - 75

- (1) Partinin yapacağı harcamalar, sözleşmeler ve girişeceği yükümlülükler, Genel Merkezde parti tüzel kişiliği, illerde il yönetim kurulu, ilçelerde ilçe yönetim kurulu adına yapılır.

- (2) İl ve ilçe yönetim kurullarının parti tüzelkişiliği adına sözleşme yapması ya da hüküm üstlenmesi Merkez Yönetim Kurulunun iznine bağlıdır. Önceden izin alınmadan girilen hizmet sözleşmesi dahil, her türlü sözleşme ve yükümlülüklerden dolayı parti tüzelkişiliği sorumlu tutulamaz; Genel Başkan, Genel Başkan Yardımcılarına, Genel Sekretere ve Merkez Yönetim Kuruluna, Parti Meclisine ya da parti tüzelkişiliğine karşı kovuşturma yapılamaz. Bu durumlarda sorumluluk, sözleşmeyi yapan ya da yükümlülük üstlenen kişiye ya da kişilere düşer.
- (3) Harcamaları, bütçeye uygun olarak, Genel Merkezde İdari ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı, illerde ve ilçelerde sayman yapar. Bütçe dışı harcamalar, Merkez Yönetim Kurulunun ve ilgili yönetim kurullarının kararına bağlıdır.

YETKİ

MADDE - 76

- (1) Yükümlülüklerle girişmek, bankalardan para çekmek, bir mal ya da hak üzerinde tasarrufta bulunmak ya da bu konularda temsil yetkisi vermek için Genel Merkezde idari ve mali işlerden sorumlu Genel Başkan Yardımcısıyla Genel Sekreterin, il ve ilçelerde başkanla saymanın imzaları zorunludur.
- (2) Elektronik bankacılığın kullanılmasında; Genel Merkezde Genel Başkan İdari ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısını; il ve ilçelerde örgüt başkanı saymanı tek başına yetkilendirebilir.
- (3) Harcamalara ilişkin hükümler saklıdır.

BÜTÇE MADDE - 77

- (1) Genel Merkezin bütçesi, Merkez Yönetim Kurulunca hazırlanır ve Parti Meclisinin onayı ile yürürlüğe girer.
- (2) İl ve ilçelerin bütçeleri, yönetim kurullarınca hazırlanır ve üst yönetim biriminin onayı ile yürürlüğe girer.
- (3) Örgüt birimlerinin oluşturduğu komisyonların ve çalışma gruplarının gelir ve giderleri, bağlı buldukları yönetim birimi bütçelerinde gösterilir.
- (4) Hazine yardımının yüzde kırkı (% 40) il ve ilçe örgütlerine gönderilir. Genel Merkezce il ve ilçelerin eğitim harcamaları için tüzüğe göre ayrılması gereken miktar, yukarıdaki orana göre belirlenen miktara dahildir.
- (5) Hazine yardımının il ve ilçe örgütlerine dağıtımına, ödeme şekli ve zamanına ilişkin esaslar her dönemde Parti Meclisince belirlenir.

KESİN HESAP MADDE - 78

- (1) Genel Merkezin kesin hesabı kurultayca, il ve ilçe örgütlerinin kesin hesapları kendi kongrelerinde incelenir ve karara bağlanır.

HESAP YÖNETMELİĞİ MADDE - 79

- (1) Parti hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

- (2) Parti gelirlerinin toplanmasında ve harcamalarda uygulanacak kurallar, bütçe ve kesin hesabın hazırlanması; gelir alındıklarının ve tutulması zorunlu defterlerin biçimi, basımı ve dağıtımı, örgüt yönetim birimlerinin bu konudaki görevleri ve sorumlulukları, Siyasi Partiler Yasasının öngördüğü ilkelere ve kurallara uygun olarak düzenlenen “Hesap Yönetmeliği” ile belirlenir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

EĞİTİM, PROGRAM, TÜZÜK VE
YÖNETMELİKLER

PARTİ İÇİ EĞİTİM MADDE - 80

- (1) Parti içi eğitim, partinin ilkeleri, değerleri ve amaçları doğrultusunda üyelerin niteliklerinin geliştirilmesi ve etkinlik kazanması, tüm örgütün tüzük ve program uyarınca sağlıklı yapılanması için gerekli çalışmaların yürütülmesidir.
- (2) Eğitim çalışmalarını yürütmek üzere Genel Merkezde, ihtiyaç duyulan il ve ilçelerde Parti Okulu kurulur. Her üye temel siyasi eğitim programına katılır.
- (3) Parti bütçesinin en az yüzde on beşi (%15) eğitim için ayrılır.
- (4) Parti içi eğitime ilişkin tüm konular yönetmelik ile düzenlenir.

BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ MERKEZİ MADDE - 81

- (1) Bilgi ve İletişim Teknolojileri Merkezi, partinin tüm etkinliklerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden en verimli şekilde faydalanılmasından; bilişimle ilişkili her türlü çalışmanın planlanmasından ve uygulanmasından; donanım, yazılım, içerik, insan kaynağı ve altyapı gereksinimlerinin belirlenmesinden; parti birimleri, kurumlar ve bireyler arasında çok yönlü elektronik iletişimin sağlanmasından, bilişim sistemlerinden kesintisiz ve güvenli bir biçimde yararlanılması ve bilgi güvenliğinin sağlanması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur.

- (2) Katılımcı yönetim anlayışı çerçevesinde bilişim olanaklarından yararlanarak üye ve seçmenlerin karar alma mekanizmalarına demokratik yolla katkı sunmaları için Bilgi ve İletişim Teknolojileri Merkezi tarafından oluşturulan portala Dijital Demokratik Katılım denir. Bu portal üzerinden hangi konularda karar ve görüş alınacağına, seçim kurulu denetiminde yapılmayan seçimlerin bu portal üzerinden yapılmasına Merkez Yönetim Kurulu karar verir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**
- (3) Bilgi ve İletişim Teknolojileri Merkezinin işleyişine ilişkin konular yönetmelikle düzenlenir. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da yeri değiştirilen fıkra)**

PARTİ PROGRAMI İLE PARTİ TÜZÜĞÜNÜN ONAYLANMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİ MADDE - 82

- (1) Parti programı ile tüzüğünde değişiklik yapma yetkisi kurultayındır.
- (2) Değişiklik önerilerini, Genel Başkan, Parti Meclisi ya da kurultay üye tamsayısının yirmide birinin (1/20) yazılı olarak vermesi gerekir.
- (3) Program ve tüzük değişikliklerinde karar yetersayısı kurultay üye tam sayısının salt çoğunluğudur.

- (4) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca tüzük üzerinde yapılacak inceleme sonucunda mevzuat uyarınca değiştirilmesi gereken hükümler bulunması durumunda, sözkonusu değişiklikler ilk kurultayda onaya sunulmak üzere Parti Meclisi tarafından yapılır. **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**

YÖNETMELİKLERİN HAZIRLANMASI VE ONAYLANMASI MADDE - 83

- (1) Tüzüğün öngördüğü ve tüzük uygulamaları için gerekli olan yönetmelikler üç (3) ay içinde hazırlanır.
- (2) Yürürlükte olan yönetmeliklerin, tüzük hükümlerine uygun olarak değiştirilmesi de aynı süre içinde tamamlanır.
- (3) Kurultay Yönetmeliği, Merkez Yönetim Kurulunca hazırlanır ve kurultayca onaylanarak yürürlüğe girer.
- (4) TBMM Grupları İç Yönetmeliği, Grup Yönetim Kurulunca hazırlanır ve TBMM Grubu Genel Kurulunun onayı ile yürürlüğe girer.
- (5) Öteki yönetmelikler, Merkez Yönetim Kurulunca hazırlanır ve Parti Meclisince onaylanarak yürürlüğe girer.
- (6) Disiplin Yönetmeliği, Yüksek Disiplin Kurulu ile TBMM Grup Disiplin Kurulunun görüşü alınarak hazırlanır.

- (7) Yönetmeliklerde değişiklik yapmaya ve yönetmelikleri yorumlamaya onaylanan organlar yetkilidir.
- (8) Yönetmeliklerde yürürlük tarihi belirtilir.

ONUNCU BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER VE GEÇİCİ
MADDELER

PARTİNİN TÜZELKİŞİLİĞİNE SON VERME MADDE - 84

- (1) Partinin tüzeldiğiliğine, kurultay üye tamsayısının üçte iki (2/3) çoğunluğunun kararı ile son verilebilir. Bu karar gizli oyla alınır.
- (2) Bu durumda, parti mallarının bırakılacağı kurum ve kuruluşlar kurultay kararında belirlenir.

YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN HÜKÜMLER MADDE - 85

- (1) Bu tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihte mevcut tüzük tüm hükümleriyle yürürlükten kalkar.

PARTİNİN KURULUŞ HAFTASI MADDE - 86 (06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen madde)

- (1) Partinin kuruluş yıl dönümü her yıl 4 Eylül - 9 Eylül tarihleri arasında bilimsel, sanatsal, kültürel, tarihsel ve siyasal etkinlikler düzenlenerek kutlanır.

Geçici Madde - 1

- (1) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca tüzük üzerinde yapılacak inceleme sonucunda mevzuat uyarınca değiştirilmesi gereken hükümler bulunması durumunda, sözkonusu değişiklikler ilk kurultayda onaya sunulmak üzere Parti Meclisi tarafından yapılır.

Geçici Madde -2 (06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da eklenen madde)

- (1) Tüzüğün 52/9. maddesinde düzenlenen dönem kuralı uygulaması 24 Haziran 2018 seçimleriyle oluşmuş TBMM 27. Yasama Döneminde başlar.
- (2) Tüzüğün 56/1. maddesinde düzenlenen cinsiyet kotası, 39. Olağan Kurultayda yüzde otuz beş (%35); 40. Olağan Kurultayda yüzde kırk (%40); 41. Olağan Kurultayda yüzde kırk beş (%45); 42. Olağan Kurultayda yüzde elli (%50) olarak uygulanır.
- (3) Tüzüğün 56/2. maddesinde düzenlenen gençlik kotası, 39. Olağan Kurultayda 18-25 yaş aralığı için yüzde on (%10) gençlik kolları kotası, 26-40 yaş aralığı için yüzde on beş (%15) çalışma çağı kotası; 40. Olağan Kurultayda 18-25 yaş aralığı için yüzde on (%10) gençlik kolları kotası, 26-40 yaş aralığı için yüzde yirmi (%20) çalışma çağı kotası olarak uygulanır.

YÜRÜRLÜK VE YÜRÜTME

MADDE - 87 (06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da madde numarası değiştirilmiştir.)

- (1) Bu tüzük, kurultayca kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.
- (2) Bu tüzük hükümlerini Parti Meclisi yürütür.

- (3) 6 Eylül 2024 tarihinde toplanan 20. Olağanüstü Kurultay tarafından bu tüzükte yapılan değişikliklerden 5. maddenin 14. ve 15. fıkraları kabulünden bir (1) yıl sonra, diğer hükümleri kabul edildiğinde yürürlüğe girer **(06.09.2024 tarihli 20. Olağanüstü Kurultay'da kabul edilen fıkra).**

TUZUK

20.Olağanüstü Kurultay

6-7-8 Eylül 2024

Anadolu Bulvarı No:12 Söğütözü - Çankaya 06520 Ankara - TÜRKİYE
Tel: 0312 207 40 00 Faks: 0312 207 40 39 Web: www.chp.org.tr

chp.org.tr

herkesicinCHP

CHP